

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Гъэхъагъэхэр ышIыхэзэ,

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр къызызIуахыгъэр тыгъуасэ ильэс 17 хуыгъэ. Ныбжышхо зилэхэм ялътыгъэмэ, ар джыри ныбжыкI, ау охътэ кIэкIым апшъэрэ еджапIэр ылъэ теуцогъэ къодып, гъэхъэгъэшхохэр ышIыгъэх.

Мы хуыгъэ-шагъэм фэгъэхыгъэу тыгъуасэ пресс-конференцие къытыгъ университетым иректорэу, техническэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Блэгъожь Хъазрэт. Иофтхъабзэм хэлэжыагъэх проректорхэу Ольга Ивановамрэ Татьяна Овсянниковамрэ.

ыпэкIэ лъэкIуатэ

Ректорым пресс-конференцием ипэублэм къылуагъ еджапIэр къызызIуахыгъэу ыкIи ар ылъэ теуцонымкIэ, хэхъоныгъэ ышIынымкIэ Иофышхо зышIагъэу, непэ Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан зрэфэрэзхэр.

Блэгъожь Хъазрэт къызырIуагъэу, 1993-рэ ильэсым, тыгъэгъазэм и 13-м АдыгеимкIэ ятIонэрэ къэралыгъо апшъэрэ еджапIэ къызызIуахыгъ. Зы ильэс нахыбэ темышIагъэу институтым апшъэрэ гъэсэныгъэр программэ 10-кIэ, гурыт профессиональнэ гъэсэныгъэр программэ 12-мэ атетэу зэхичэнэу лиценzie къыраты.

Ащ къыкIэлъыкIогъэ ильэси 10-м

еджапIэм гъэхъагъэхэр ышIыхэзэ, ыпэкIэ лъэкIуатэ ыкIи 2004-рэ ильэсым къэралыгъо аккредитациер екIушъ, университет статус илэ мэхъу. Непэ университетым сэнэхъат 33-кIэ апшъэрэ гъэсэныгъэ къеты, гурыт профессиональнэ гъэсэныгъэ сэнэхъат 14-кIэ ныбжыкIэхэм арегъэгъоты.

ЕджапIэм ифакультети 10-мэ апшъэрэ профессиональнэ гъэсэныгъэ непэ студентмэ къараты, ащ нэмыкIэу мыщ хэтых Медицине институты, IэкIыб къэралыгъохэм къарыкIырэ студентхэр зыщеджэхэрэ факультетыр, Политехническэ колледжыр, аспирантурэр, докторантурэр. Мы мафэхэм университетым наукаэхэмкIэ докторхэу нэгъыри

100-мэ, кандидатхэу 400-мэ Иоф шашIэ.

Университетыр дунэе программэхэм ахэлажэ, ащ фэдэу 1995-рэ ильэсым къыщегъэжыагъэу дунэе программэу «Интеграция» зыфиIорэм дэлажэ, 1997-рэ ильэсым университетхэм я Дунэе Ассоциациеу ЮНЕСКО епхыгъэм аштагъ.

Берлин, Дрезден, Ганновер ыкIи Мюнхен яуниверситетхэм ззэгъыныгъэ адыриIэу непэ еджапIэм Иоф ешIэ. Темыр Кавказым иапшъэрэ техническэ еджапIэхэм я Ассоциацие ар хэт, псэолъэшIыным пылъ апшъэрэ еджапIэу Урысыем итхэм я Ассоциацие ыкIи нэмыкI организациехэм ащ Иоф адешIэ.

IэкIыб къэралыгъохэм къарыкIыгъэ ныбжыкIэхэр апшъэрэ еджапIэхэм ачIэханхэу зыгъэхъазырхэрэм 2003-рэ ильэсым университетыр официалнэу ахалытагъ. IэкIыб къэралыгъохэм къарыкIыгъэ ныбжыкIэхэр зыщеджэхэрэ факультети мыщ къышызIуахыгъ. Ащ непэ студент 200 фэдиз щеджэ. Ахэр Африкэм ихэгъэгухэм, тилъэпкъэгъухэр зыщысэхухэрэ къэралыгъохэу Ливием, Тыркуем, Иорданием ыкIи нэмыкIэхэм къарыкIыгъэх.

Мыекъопэ къэралыгъо технологическэ университетыр непэ федеральнэ мэхъанэ зилэ научнэ-ушэтэкIо гупчэ инэу щыт. Урысыем иапшъэрэ еджэпIи 160-мэ ясатыр 2001-рэ ильэсым ащ я 151-рэ чIыпIэр щибубытыщтыгъэмэ, 2005-рэ ильэсым апшъэрэ еджэпIи 170-мэ яспискэ ащ я 42-рэ чIыпIэр щийгъ.

Техническэ гъэсэныгъэм хэхъоныгъэ егъэшIыгъэным еджапIэм илахъэу хишIыхэрэм пае 2004-рэ ильэсым ащ «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIорэ медалыр къыфагъэшъошагъ.

Университетым иеджэпIэ унэ шъхъа-Ии, факультетхэр зычIэт еджэпIэ унэ шъхъафхэри лъэшэу зэтырагъэпсы-хъагъэх, материальнэ базэм хэхъуагъэу имэфэкI ар къекIоллагъ.

Блэгъожь Хъазрэт ипэублэ гушыIэ ыуж упчIэхэм яджэуапхэр къараты-жыгъэх ректорми, проректорхэми.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр Iэшъынэ Аслъан тыри-хыгъэх.

Адыгеим и Президент къыфэтхъаусыхэх

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкьор!

Пшэу Руслъан Кытэ ыкьор игъонэмысэу дунаим зэрехыжыгъэр гухэкI сыхъоу сыпфэтхъаусыхэ.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, Урысые Федерацием и Президент и Полномочнэ лъыкIоу Къыблэ федеральнэ шъолъырым щыIэ В. УСТИНОВЫР.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкьор!

Къэралыгъо Думэм и депутатхэу фракциеу ЛДПР-м хахъэхэрэм ацIэкIэ ыкIи сэ сыхъэкIэ тыпфэтхъаусыхэ пшы зэрэщымылэжым фэшI.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, УФ-м и Федеральнэ ЗэIукIэ и Къэралыгъо Думэ и Тхъаматэ игъадзэу Владимир ЖИРИНОВСКЭР.

СилъапIэу Аслъан Кытэ ыкьор!

Къынышхоу къыпфыкъокIыгъэр къыбдэсэгъошъ, пшы дунаим зэрехыжыгъэр гухэкIышхо сыхъоу сыпфэтхъаусыхэ. Къыппэблэгъэ цыфыр чIэунэныр ренэу къынышхо мэхъу. Ори, уигупсэхэми а ушэтыпIэр зэрищыкIагъэм тетэу зэрэзэпышъучыштым сыхъэхэ телъ.

Уиныбджэгъоу — Абхъазым и Президентэу Сергей БАГАПШ.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкьор!

Пшэу Руслъан Кытэ ыкьор зэрэщымылэжыгъэр гухэкIышхо сыхъуыгъ. Ори, уигупсэхэми ацIэкIэ сышъуфэтхъаусыхэ, къынэу къышъуфыкъокIыгъэм зыкьешъумыгъэуфэнэу, кIуачIэ къызыхъэжыгъотэжыныу сышъуфэ-лъало.

Республикэу Къыблэ Осетцеи и Президентэу Э. КОКОЙТЫ.

Лъытэныгъэ зыфэсшIырэ Аслъан Кытэ ыкьор!

Чэчэн Республикэм гухэкIышхо щыхъугъ пшэу Руслъан Кытэ ыкьор дунаим зэрехыжыгъэр. ЗэкIэми тыбдэшъыгъо. Къыппэблэгъэ цыфыр пхэкIыжыныр къынышхо, ау ар Тхъэ Иофэу щыт. Арышъ, быслъымэныр еуцолIэн, Алахьталэм ынэшIу къыщи-фэнэу елъэлун фае. Чэчэн Республикэм ис быслъымэн пстэуми ацIэкIэ уиунагъо исхэмрэ къыппэблагъэхэмрэ тышъуфэтхъаусыхэ.

Лъытэныгъэ къыпфэзышIэу, Чэчэн Республикэм ипащэу Р.А. КАДЫРОВ.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхьакIушынэ Аслъан ыцIэкIэ джащ фэдэ телеграммэхэр къагъэхыгъэх Къыблэ федеральнэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырахэм яреспубликэхэм, якрайхэм ыкIи яхэхъухэм япащэхэм, къэралыгъо хабзэм ифедеральнэ ыкIи ирегион органхэм яIэшъхэтетхэм.

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ экономист» зыфиIорэр Д. З. Долэм фэгъэшъошэгъэным ехылагъ

Экономикэмрэ финанс ИофшIэнымрэ яхэхъоныгъэ ылъэныкъокIэ гъэхъагъэу илэхэм, ильэсыбэ хуыгъэу гуетыныгъэ фыриIэу Иоф зэришIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ экономист» зыфиIорэр Долэ Долэтбый Зэчэрые ыкьом — Адыгэ Республикэм финансхэмкIэ иминистрэ фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Президентэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
тыгъэгъазэм и 13, 2010-рэ ильэс
N 130

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие иунашъу

(2010-рэ илъэсым шэкIогъум и 12-м фашигыгъэ зэхьокIыныгъэхэр къыдэлъытагъэхэр)

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ятфэнэрэ зэлугъэкIэгъумкIэ и депутатхэм яхэдзынхэм кандидатхэм, кандидатхэм яспискэ зэрадырагъаштэрэмкIэ хэдзакIохэм ялэпэкIадзэхэр зэраугъоихэрэ ыкIи алапэ зыкIадзэжьырэ тхьапэхэр зэрагъэпсыхэрэ шыкIэм фэгъэхьыгъэ методическэ рекомендациехэм яхьылагъ

Федеральнэ законэу «Урысые Федерацием и гражданхэр референдумым хэлэжьэнхэмкIэ хэдзын фытыныгъэу ялэхэм ягарантие шъхьалэхэм яхьылагъ» зыфиIорэм ия 23-рэ статья ия 10-рэ пункт, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и депутатхэм яхэдзынхэм яхьылагъ» зыфиIорэм ия 25-рэ статья ия 4-рэ Iахь ыкIи ия 39 — 41-рэ статья-хэм атегъэпсыхьагъэу Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие **унашъо ешIы:**

1. Методическэ рекомендациехэр «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ятфэнэрэ зэлугъэкIэгъумкIэ и депутатхэм яхэдзынхэм кандидатхэм, кандидатхэм яспискэ зэрадырагъаштэрэмкIэ хэдзакIохэм ялэпэкIадзэхэр зэраугъоихэрэ ыкIи алапэ зыкIадзэжьырэ тхьапэхэр

зэрагъэпсыхэрэ шыкIэм фэгъэхьыгъ» зыфиIохэрэм адегъэштэгъэнэу.

2. Мы унашъор республикэ гъэзетхэр «Советскэ Адыгеимрэ» «Адыгэ макъэмрэ» къыхыгъэу-утыгъэнэу.

3. Мы унашъор Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Интернет-сайт (www.adygei.izbirkom.ru) игъэхьэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и Тхьаматэу Ю.А. ХЪУТ
Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкIэ и Гупчэ комиссие и секретарэу Ф.З. ХЪАЦIАЦI

къ. Мыекъуапэ,
бэдзэогъум и 22-рэ, 2010-рэ илъэс
N 37/131-5

МАЖЪОХ, чыгъэшIухэр агъэхъазырых

Тиреспубликэ пропагандэ-техническэ культурэхэр шыIуахыжьыгъэхэм къарахыгъэр зыфэдызыр зэфэхьысыжьыгъ. Республикэм мэкъу-мэщымкIэ и Министерствэ къытыгъэхэм къызэрагъэлыагъорэмкIэ, мыгъэ тыгъэгъэзэ гектар мин 68,5-рэу аугъоижыгъэм пстэумкIи тонн мин 97-рэ фэдиз къырахыгъ. Пындж гектар 4103-м — тонн мин 18,7-м ехъу, сое гектар 7389-м — тонн мин 6,2-м фэдиз, лэжьыгъэм пIухъанэу Iуахыжьыгъэ натрыф гектар 7237-м тонн мин 19-м ехъу къа-тыгъ.

Джащ фэдэу бжыхъэ мазэхэм бжыхъэсэ ыкIи кIымафэр изыхышт нэмыкI лэжьыгъэхэр ащашIагъэхэр зыфэдызхэм афэгъэхьыгъэ пчыагъэхэри мэкъу-мэщымкIэ Министерствэм къытIэкигъэхьагъэх. Ахэм къызэрагъэлыагъорэмкIэ, бжыхъэсэ ыкIи кIымафэр изыхышт лэжьыгъэхэр гектар мин 107-м ехъу республикэм шапхыгъ, ар гъэрэкIо шапхыгъагъэм нахь гектар мин 3-кIэ нахьыб. Ащ шыщэу коцым — гектар мин 82,9-рэ, хъэм — гектар мин 13,2-м ехъу, кIымафэр изыхышт рапсым — гектар мин 10,4-м фэдиз, былым-лускIэ агъэфедэшт лэжьыгъэхэр ищынэгъум аушкIэштгым гектар 512-рэ арагъэубытыгъ. Бжыхъасэхэр ыкIи кIымафэр изыхышт лэжьыгъэхэр анахьыбэу зыщапхыгъэхэ районхэр: Джаджэр — гектар мин 30,7-м ехъу, Кош-

хьаблэр — гектар мин 19,3-рэ фэдиз, Шэуджэныр — гектар мин 17,3-м лыкIахъэу, Красногвардейскэр — гектар мин 15,8-м ехъу, Теуцожьыр — гектар мин 8,9-рэ фэдиз.

Бжыхъэ мафэхэм къэрсэбанэм икъэлэтынкIэ республикэм IофшIэныбэ щызэшIуахыгъ. ПстэумкIи къэрсэбанэ гектар мин 84,8-рэ фэдиз хъазыр ажъонэу рахъухъэгъагъэмэ, агъэхъазырыгъэр гектар мин 76-м къехъугъ, ар гъэрэкIо ащ фэдэ уахътэм агъэхъазырыгъагъэм нахь гектар мин 6,7-рэ фэдизкIэ нахь макI. Къэрсэбанэм икъэлэтынкIэ гъунапкъэу агъэнэфэгъагъэхэр къехъоу агъэцкIагъэх Кошхъэблэ, Тэхъутэмькьое, Теуцожь районхэм ыкIи Адыгэкъалэ. Тапэрэ илъэсхэм афэдэу къэрсэ-

банэр анахьыбэу къызшаIэтыгъэ районхэр: Джаджэр — гектар мин 27,5-м ехъу, Красногвардейскэр — гектар мин 10,5-м ехъу, Шэуджэныр — гектар мин 10,4-рэ, Кошхъаблэр — гектар мин 10-м ехъу, Теуцожьыр — гектар мин 7,9-рэ фэдиз, Мыекъуапэр — гектар мин 4,3-рэ.

Зигъо губгъо IофшIэнхэр зэрэзэшIуахыхэрэм дакIоу гъатхэр къэсымэ бжыхъасэхэм минеральнэ чIыгъэшIухэрэ зэрэшIушIэштхэри республикэм ит хъызмэтшIаплэхэм зэрагъэгъотых. Тыгъуасэ ехъулэу ащ фэдэ чIыгъэшIу тонн мин 8-м ехъу къызIэклагъэхьагъ.

ЛIЭХЪУСЭЖЪ
Хъаджэртбый.

Къэбар зэфэшъхьафхэр кIэклэу

Наркотикхэр зыщэщтыгъэхэр къаубытыгъэх

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кIоцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, наркотик зыхэлъ Iушъхьэр зыщэщтыгъэ бзэджэшIэ купэу цыганхэр зыхэтхэр мы мафэхэм Адыгеим къыщабубытыгъ. УФ-м и законодательствэ зыукъогъэ бзэджэшIэ купым хахъэхэрэм оперативникхэр бэрэ алгыплъагъэх, наркотикыр къыздыращырэ ыкIи зыщыIуагъэкIырэ чIыплэхэр агъэунэфыгъэх.

Цыганхэм Iушъхьэр Ставрополь краим къыщашэфыштыгъ, нэужым автомобилькIэ е поездкIэ ар тиреспубликэ къынагъэсыштыгъ. Адыгеим имызакоу, гъунэгъу Краснодар краими Iушъхьэр щыIуагъэкIыштыгъ. Ежыхэми наркотикхэр зэрагъэфедэрэм къыхэкIыкIэ, ахьщэу къагъахэрэм инахьыбэр ащ пагъэкIуадэщтыгъ.

БзэджэшIэ купым хэтыгъэхэм яунэхэр къызалъыхъухэм наркотикхэр, ахьщэ ыкIи шхонч къарахыгъэх. Джырэ лъэхъан зэхэфын Iофхэр макIох.

Процент 99,4-мэ вакцинэр ахалъхъагъ

Зэпахырэ узэу полиомиелитым пэшIуекIорэ вакцинэр Адыгэ Республикэм шыпсэурэ кIэлэцIыкIухэм зэрахалъхъагъэм ехьылIэгъэ зэфэхьысыжьхэр ашыгъэх. Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэIорышIаплэ ипресс-къулыкъу къызэритырэмкIэ, иммунизациер учугъуитлоу зэтыраутыгъагъ: апэрэр — чъэпыогъум и 27-м къыщегъэжьагъэу шэкIогъум и 3-м нэс, ятIонэрэр — шэкIогъум и 29-м къыщегъэжьагъэу тыгъэгъазэм и 3-м нэс.

Вакцинэр зыхалъхъагъэхэр республикэм шыпсэурэ кIэлэцIыкIухэрэ илъэсым къыщегъэжьагъэу илъэси 6-м нэс зыныбжьыхэр арых. ЯтIонэрэ учугъом сабый 23953-рэ хэфэнэу шытыгъэмэ, ахэм ашыщэу иммунизациер зыкIугъэр нэбгырэ 23816-рэ. Планэу агъэунэфэгъагъэм ипроцент 99,4-рэ ар мэхъу.

Нэбгырэ 330-мэ аIахыжьыштых

Наркологым ыкIи психиатрэм яучет хэт водитель нэбгырэ 330-рэ фэдызмэ яукIэ автотранспортыр зэрафэнэу фытыныгъэ ямыIэу, ау ащ кIэрысхэрэ шагъэунэфыгъ АР-м и Прокуратурэ иIофышIэхэм зэхашэгъэ уплъэкIуным.

Законодательствэм пэшIуекIоу водитель удостовѣрениехэр аратыгъэхэм кIуачIэ ямыIэжьыным фэшI прокуратурэм икъулыкъушIэхэм тхыгъи 100 судхэм афагъэхьыгъ, адрэ нэбгырэ 230-мэ яIоф изэхэфын джырэ лъэхъан дэлажьэх.

Предпринимателым тебэнагъэх

Мыекъуапэ щыщ предпринимателым тыгъэгъазэм и 7-м зэрэтебэнагъэхэм епхыгъэ уголовнэ Iоф къызэшIуахыгъ. Мазэм къыкIоцI мыщ фэдэ бзэджэшIагъэ ятIонэрэу Адыгеим шагъэунэфыгъ. Шъугу къэдгъэкIыжьын, тыгъэгъазэм и 1-м къутырэу Гавердовскэм шыпсэурэ предпринимателым иунэ зынэгъу ихьогъэ бзэджэшIэ нэбгыри 4 къибэнагъэх. Ащ ишъхъэгъусэрэ исабийхэмрэ нэмыкI унэм рашIыхъахи, хульфыгъэм ахьщэ къырагъэштэнэу аIозэ утынхэр рахыгъэх.

Тыгъэгъазэм и 7-м станицэу Ханскэм щызэрахъэгъэ бзэджэшIагъэри ащ фэдагъ. Пчыхъэм, сыхъатыр 8-м адэжь иунэ къекIоллэжьыгъэ хульфыгъэм зынэгъу ихьогъэ бзэджэшIэ нэбгыри 4 къытебэнагъэх, бейсбол битэклэ ышъхъэ еуагъэх. КIуачIэклэ агъэщынэхэзэ, хульфыгъэм ишъхъэгъусэрэ ишъэшъэжьыерэ зэкIоцIапахъагъэх, унэр «шъхъэкIэ» зэпырагъэзэжьыгъ.

Предпринимателым нэужым къызэриIуагъэмкIэ, бзэджэшIэхэм сомэ мин 30 ыкIи дышъэм хэшIыкIыгъэ пкъыгъохэр унэм рахыгъэх.

Мы бзэджэшIагъэхэр зезыхъагъэхэм ялэуж псынкIэу правэухъумэкIо органхэр техъанхэ алъэ-кIыгъэп, джырэ уахътэ уплъэкIунхэр макIох.

ЗЭФЭСЫМ хэлэжьагъэх

Тыгъэгъазэм и 7-м къалэу Москва заом, IофшIэным, УIэшыгъэ КIуачIэхэм ыкIи правэухъумэкIо органхэм я ветеранхэм я Всероссийскэ организацие ия VI-рэ зэфэс шылагъ. Ащ отчет доклад къыщишIыгъ ветеранхэм я Всероссийскэ организацие итхьаматэу Д.И. Карабановым.

Зэфэсыр къызызIуехым ветеранхэм я Урысые федерацие

итхьаматэ ТекIоныгъэм ия 65-рэ илъэс хэгъэгъум зэрэщыхагъэунэфыкIыгъэм икIэуххэм кIэклэу къатегушылагъ.

Отчет докладым фэгъэхьыгъэу зэфэсым делегат 12 къыщыгушылагъ. Адыгеим икIыгъэу делегатитIу ащ хэлэжьагъ. Ахэр ветеранхэм я Адыгэ республикэ Совет итхьаматэу Г.В. Барташук ыкIи Адыгэ РеспубликэмкIэ Всероссийскэ флотым исоюз итхьа-

матэу М.М. Тхьагъэпсэур.

Зэфэсым иIофшIэн хэлэжьагъ ыкIи къыщыгушылагъ ветеранхэм я Москoвскэ хэку организацие итхьаматэу, Социалистическэ IофшIакIэм тIогъогогъо и ЛIыхъужьэу В.И. Долгих.

Д.И. Карабановыр ветеранхэм я Всероссийскэ организацие итхьаматэу хадзыжьыгъ.

ШЫМЫГЪЭХЪУ
Мурат.

Адыгэ Хасэм ия XV-рэ зэфэсрэ тигупшысэхэмрэ

КIуачIэ зиIэ хъугъэм зиужьыжьыщт

Общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» ия XV-рэ зэфэс тыгъэгъазэм и 12-м Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо филармоние шыкIуагъ. Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ, Парламентырэ Правительствэмрэ якъулыкъушIэхэр, Дунэе Адыгэ Хасэм ипашчхэр, ткъош республикэхэм, Краснодар краим, тирайонхэм, IэкIыб хэгъэгумэ къарыкIыгъэ тильэпкъэгъухэр, зэфэсым идегэгатхэмрэ кырагъэблэгъагъэхэмрэ ащ хэлэжъагъэх.

Адыгэ Хасэм илофшIэн чанэу хэлэжъэрэ Ацумыжъ Юсыф, Адыгеим иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, Адыгэ Хасэм и Совет хэтэу Хъунэго Чэтиб, Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

Зэфэсыр рагъэжъэным ыпкIэ Фэдз кыкIыгъэ Беджэлды Хъусен, Адыгэкъалэ шыщхэу Хъатэгъу Адамэ, Абыдэ Хъисэ, Хъодэ Адамэ, Мыекъяупэ шыпсэхэрэ Быжъ Сыхъатый, Пэнэшъу Руслъан, Мыгу Рэщидэ, Бэгугъэ Налбий, Тэу Аслъан, Къэрэтэбэнэ Мыхъамодэ, Къэлэшъэ Аскэр, Мырзэ Джанбэч, Бэгъэдыр Артур, куп хъурэ бзылфыгъэхэм, нэмыкI-

Иоф ышIэнэу кызырэфэ-лъэлуагъэм, гуыцIэ фабэхэр кызырэфилуагъэхэм шигъэгъозагъэх. Залым чIэхэр а уахътэм Iэгу теуагъэх.

Лъэпкъ общественнэ движенихэр республикэм исоциальнэ-политикэ шылакIэ чанэу зэрэхэлэжъэхэрэм, ялофшIэнкIэ граждан обществэр зэрагъэпытэрэм кыатегушылагъ. Илъэс пчъагъэм кыкIоцI культурэм,

фаеу алгытагъ. Адыгэ Хасэм илофшIэн мэхъанэ езымытырэ къоджэ Iэшхъэтетхэр, хасэм кыырихъыжъэрэ Иофыгъо дэгъумэ адезымыгъэштэрэ чIыплэ пашчхэр агъэпшыныштхэу, яIэнатIэхэм алуагъэкIыштхэу хабзэм икъулыкъушIэмэ зэфэсым кызырэфилуагъэм тегъегушхо.

Жъажъэу тылэкIуата?

Адыгэ Хасэм илофшIагъэмэ ащымыгуазэмэ уадэу зыхъукIэ хасэм узэрэщытхъун шыIэп. Адыгэ Хасэм итхъаматэу Хъэпэе Арамбий ар кыдылгытэзэ, докладэу зэфэсым кыыщишыгъэм тызэригъэгупшысагъэр макIэп.

— ЗэкIэмэ анахъ Иоф шъхъа-Иэу зэшIотхыгъэ хъугъэу сэ слытэрэр къуаджэмэ, зэкI пIоми хъунэу, Адыгэ Хасэм икъутамэхэр къазэращызIутхыжыгъэр ары, — кыыщи-луагъ зэфэсым А. Хъэпаим. — АшкIэ лъэшэу IэпыIэгъу кысфэхъугъэх сигуадзэхэр, хэсашъхэм хэтхэр. Ахэр яуахъти шъхъасыгъэхэп, ямылкъуи хэгъэхъагъ. Адыгэ Хасэр Мыекъяупэ шызэрэгъуoirэ нэггырэ 30 — 50-р арэп, непэрэ Адыгэ Хасэр нэггырэ шъэ пчъагъ, ар къуаджэ пэпчэ шыI, ар шъоры, ныбджэгъу лъапIэхэу тизэфэс хэлэжъэхэрэр.

КIуачIэ зиIэ хъугъэ общественнэ движением ишIоигъоныгъэхэр хабзэм нахъ кыдылгытэхэ зэрэхъугъэр Хъэпэе Арамбий имызакъоу, зэфэсым кыыщыгушылагъэмэ, хэлэжъагъэмэ хагъэунэфыкIыгъ. Тызэрэфаем фэдэу Адыгэ Хасэр ыпкIэ лъымыкIуатэрэми, хэхъоныгъэу иIэхэмкIэ уегъэгугъэ.

Саугъэтыр агъэуцушт

НахъыпэкIэ шъэфэу, къогъупэхэм ащытегушыIэхэу зэхэтхыщтыгъэмэ, джы лъэпкъым итарихъ кырыкIуагъэр къэзыушыхъатырэ саугъэтыр Адыгеим щагъэуцух. ЛIэшIэгъу зэфэшъафхэм адыгэ чIыгур къэзыухъумагъэмэ афэгъэхыгъэ саугъэтыр Мыекъяупэ щагъэпсынэу фежъагъэх.

— БлэкIыгъэ зэфэсым кыыщыIогъагъ саугъэтыр тэр-тэ-рэу дгъэуцун зэрэтымылэкIыщтыр, ащ ишIын къэралыгъом ыпшъэ зэритлхъан фаер. А лъэныкъомкIэ хабзэр зыIэ илъмэ тагурылуагъ: мыгъэ сомэ миллион 15 къатIупшыгъ, къэкIорэ илъэсым сомэ миллион 15 ащ кыыхагъэхонэу тагъэгугъагъ. СIошэ мэхъу лъэпкъ саугъэтыр шIэжэ лъапIэу типчэгъу кызыриуцощтыр, — кыIуагъ А. Хъэпаим.

Мыекъяупэ итарихъ

Ащ бэрэ тытегушыIэ. Адыгэ Хасэм Правительствэм икъулыкъушIэхэр, къалэм иадминистрацие ипашчэ Михаил Чер-

тильэпкъэгъухэу IэкIыб хэгъэгумэ ащыпсэхуэрэр хэкум къэкIожьынхэмкIэ IэпыIэгъу зэрафэхъуштхэм, нэмыкIэхэми зэфэсым ащытегушылагъэх.

Хэта зэщыхъуакIор?

А упчIэр Адыгэ Хасэм бэрэ кыыщалэты. Дин тамыгъэхэр тиреспубликэ ипсэупIэхэм, тикъушъхъэ лъагэхэм ашагъэуцух. Къащ тамыгъэхэм тишъолыр зэлъаштэным ищынагъо шыI. Урыс генералхэм, адмиралхэм ясаугъэтхэр тигъунэгъу краим зэрэщагъэуцухэрэм тигъэгумэкIызэ, пачы-хъэм идзэ хэтшыгъэ Михаил Романовым исаугъэт Мыекъяупэ районым хэбзэнчъэу щагъэуцугъ.

Ащ узэгъы зэрэмыхъуштым, ныбжьыкIэ гупчэ Мыекъяупэ шызэхашчэн зэрамылэкIыгъэм, Адыгэ Республикэм икъэралыгъо гъэпсыкIэ игъэпытэн, краим тыхамыгъэхъажьыным, лъэпкъ Иофыгъомэ адэлэжъэшт комитет шъхъафэу зэхэщэгъэным, прессэм, телевидением, радиом зэпхыныгъэу Адыгэ Хасэм кыдырыIэр нахъышIу шыгъэным, нэмыкIэхэми атегушылагъэх.

Зэфэсым АР-м иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, Дунэе Адыгэ Хасэм и Президентэу Iэжъэхъэ Къэншъаубый, Парламентым идепутатэу КIэр-

Адыгэ Хасэм изэфэс хэлэжъагъэхэр.

Адыгэ Хасэм итхъаматэу Хъэпэе Арамбий зэфэсым доклад кыыщишыгъ.

хэми гушыIэгъу тафэхъугъ. Лъэпкъ Иофыгъомэ зэрагъэгумэкIыхэрэр, зэфэсым мэхъанэ ин зэрэратырэр зэкIэми ягупшысэ хэтлэгъуагъ. «Сырагъэзыгъэти сыкъэкIуагъ, тIэкIурэ сядэлунышъ, сиофхэм ауж си-хъажьышт» зыфэлIощтыр кытэзылуагъэ къахэкIыгъэп.

Культурэмрэ искусствэмрэ яцIыф цIэрыIохэу СтIашъу Юрэрэ Пэрэныкъо Чэтибэрэ зэдгушыIэгъур «Адыгэ макъэм» кыыхиутыгъэ тхыгъэхэу лъэпкъ Иофыгъомэ афэгъэхъыгъэхэмкIэ кырагъэжъагъ.

Нэпсэу Нихъад нэлуасэ тызыфишыгъэр США-м кыкIыгъэ кIэлэ ныбжьыкI. Адыгабзэр ымышIэрэми, лъэпкъ гупшысэр шыIэныгъэм пхырызы-щы зышIоигъомэ зэращыщыр игъусэмэ кыдгурагъэлуагъ.

Зыщызыдзыерэр тигъогогъоп

Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ зэфэсым адыгабзэкIэ, етIанэ урысыбзэкIэ кызыщэгъу-щылэм, лъэпкъ Иофыгъоу кыIэтыгъэхэр лъэхъанэу тызыхэтым имызакъоу, къэкIощт илъэс чыжъэхэм арипхыгъэх.

Къумпыл Муратэ зэхэхъэм хэлэжъэрэмэ шIуфэс къарихыгъ, Адыгэ Республикэм и Президентэу ТхъакIу-щынэ Аслъан зэфэсым дэгъоу

тишэн-хабзэхэм языкъегъэлэ-тыжыным, республикэм мамыр-ныгъэ илыным Адыгэ Хасэр зэрадэлэжъэрэр шысэхэмкIэ хигъэунэфыкIыгъэх.

Экономикэмрэ социальнэ хэхъоныгъэхэмрэ ямэхъанэ, федеральнэ программэхэм Адыгеир зэрахъыгъэр, инвестициеу тиреспубликэ кыихъэхэрэмкIэ АР-р УрысыемкIэ апэрэхэм ащыщэу М. Къумпылым кызеIом зэфэсым хэлэжъэхэрэр кызырэгъэгупшылагъэхэр тлэгъугъэ. Социальнэ объекти 100-м ехъу аужырэ илъэсхэм Адыгеим кыыщызэлуахыгъ. ТапэкIи хэхъоныгъэ тшыным пае рэхъатныгъи, мамырныгъи тищылагъэх.

Лъэпкъэу республикэм шыпсэурэмэ дин зэфэшъафхэр алэжъы.

— Сэ сшъхъэкIэ шъузгъэгугъэн слэкIышт Адыгэ Хасэм кыырихъыжъэрэ ИофыгъохэмкIэ хабзэр IэпыIэгъу кызырэфэхъуштымкIэ, — кыыщи-луагъ зэфэсым Къумпыл Муратэ. — Тызэкъотэу, тиамалхэр зэхатлхъэхэу, тильэпкъ шэн-хабзэхэр къэтыухъумэхэу тызэдэлажъэмэ, тигухэлхэр нахъышIоу кыддэхъуштыгъ. Тхъэм тидунай мамырэу, тынасыпышIоу тегъэпсэу.

Зэфэсым кыыщыгушыла-гъэмэ анахъэу анаIэ зытыра-дзагъэмэ ащыщ районхэмрэ къуаджэхэмрэ хасэхэр ащызэхэщэжъхэу зэрэфежъагъэхэр. Къоджэ псэупIэмэ япашчхэр ашкIэ IэпыIэгъу къафэхъунхэ

мыт Мухъдинэ, Адыгэ Хасэм итхъаматэ игуадзэу Едыдж Мэмэт, хасэм игъэзэкIэкIо куп хэтэу Хъунэго Чэтибэ, культу-рэм илъэсыбэрэ шылэжъагъэу Абрэдж Альмирэ, нэмыкIэхэри кыыщыгушылагъэх.

Тхъаматэр хадзыгъэгъоп

Адыгэ Хасэм и Совет нэггырэ 37-рэ хэт. Ащ хэхъагъэх Бэгъушъэ Адамэ, Бэгъэдыр Артур, БрантIэ Мурат, Ехъулэ Юрэ, Хъэпэе Арамбий, нэмыкIэхэри. Хадзыгъэмэ ащыщ тилофшIэгъоу Тхъаркъохъо Сафьет.

Тыгъэгъазэм и 16-м Адыгэ Хасэм и Совет изэхэсыгъо Мыекъяупэ шыкIощт, тхъаматэу Адыгэ Хасэм иIэщтыр ащ шыхадзыщтэу тагъэгугъагъ..

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зыхэплъагъэхэм амыштагъэ къахэкIыгъэп

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм тыгъэгъазэм и 8-м илэгъэ яшэныкхорэ шырэ зэхэсыгъом тиреспубликэ ищылэкIэкIэ мэхъэнэ шхъалэ зилэ логъыгъохэм шатэгущылагъэх нахь мышIэм, Парламентым хэт депутат 54-м щыщэу 37-рэ нылэп зэхэсыгъом къекIоллэгъагъэр. КъэмыкIуагъэхэм телхъапIэу ялэхэр къэшIэгъуаехэм, депутат фитыныгъэхэмкIэ пIалъэу ялэр ыкIэм зэрэфэкIуагъэм бэмэ гугъуемылIыныгъэ къахилхъагъэу къытщыхъугъ. Сыдми, кворум щылагъ ыкIи логъшIэныр рагъажьы повесткэм хагъэуцогъэ логъыгъо пстэури зэхэфыгъэх, ифэшшошэ унашъохэр ашIыгъэх. Зэхэсыгъом илогъшIэн хэлэжъагъэх федеральнэ инспектор шхъалэу Адыгеим щылэ ЛIылужъу Адам, Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ, Конституционнэ Судым итхъаматэу ХъазэщыкI Нэфсэт, министрэхэм ащыщхэр, федеральнэ ыкIи республикэ къэралыгъо хэбзэ органхэм ялIыкIохэр, нэмыкIхэу рагъэблэгъагъэхэр. логъшIэныр рамыгъажьэзэ Парламентым и Тхъаматэу Анатолий Ивановым къылуагъ Краснодар краим и губернатор игуадзэу, тичIы-плэгъоу Ахэджэго Муратэ идунай зэрихъ-жыгъэр краим икхъбарзехъэ амалхэм къызэ-ратыгъэр. Депутатхэр къэтэджыгъэх, Муратэ фэшъыгуагъэх.

Депутатхэм аухэсыгъэ повесткэм логъыгъо логъырэ зырэ хэтыгъ. Парламент комитетхэм къызэрагъэхъазырыгъэхэм тегъэпсыкIыгъэу а зэпстэуми атегушылагъэх. Апэрэ еджэгъум телытэгъэгъэ законопроектхэм ащыщхэр еджэгъуитIумкIи аштагъэх, нахь псынIкIэу кIуачIэ ялэу гъэпсыгъэным пae.

мэ хушIт инвестициехэр зэрэмэ-кIэ дэдэхэр. ЯтIонэрэм ителхъа-пIэу лытэгъэн фae дунэе финанс кризисым къыныгъоу къытыгъэ-хэр. Сыдэу щытми, бюджетыр ипIалъэм аштагъэу тиреспубли-кэ къыхащIт илъэсым техъэ.

НэмыкI законхэмрэ унашъохэмрэ

«Правительство сыхъатыр»

Парламентым илогъшIэн шэны зэрэфэхъуэгъэ, «Правительство сыхъатыр» тегъэпсыкIыгъэ логъы-гъо повесткэм зыхагъахэкIэ, ащ итегушыIэнкIэ зэхэсыгъом илогъ-шIэн рагъажьэ. Мызэгъоум ар зыфэгъэхыгъагъэр тигъунэгъу къалэу Белореченскэм дэт хим-комбинатым илогъшIэн Адыгеим изкологие иягъэу къекIырэр зэхэ-сыгъэным фэшI Парламентым 2008-рэ илъэсым тыгъэгъазэм и 17-м ыгъэнэфэгъэгъэ комиссием иуплэкIунхэм къагъэлэгъуа-гъэхэм ателытэгъэ логъыгъохэу зэрэхъагъэхэм яхъылIэгъэ къэба-рэу министрэхэм я Кабинет къы-щагъэхъазырыгъэм едэлугъэныр ары. Ащ фэгъэхыгъэу къэгущы-лагъ Адыгэ Республикэм чIыоп-сым икъэкIуапIэхэмкIэ ыкIи ты-къэзыуцухъэрэ дунайр къэухъу-мэгъэнымкIэ и ГъэлорышIапIэ ипашэу Сергей Колесниковыр. Ащ зэрэхигъэунэфыкIыгъэмкIэ, комиссием илогъшIэн тегъэпсы-кIыгъэ унашъоу Парламентым ыштэгъагъэм шагъэнэфэгъэгъэ логъыгъохэм ащыщхэр агъэцкIэ-жыныхэ алъэкIыгъэп. Гушылэм пae, пэлуагъэхъащт мылкур рес-публикэ бюджетым къыхагъэкIы-нэу амал зэрэщымылагъэм ыпкъ къыкIэу жьым изытет зыуплэкI-лурэ къекIокIырэ лабораторие къащэфын алъэкIыгъэп. Джащ фэдэу федеральнэ мылкъум хэ-хъэрэ псэуалъэу къалэу Мыекъуа-пэ иуармэу Юннатым тет унэу 7^а номерыр республикэ мыл-къум хагъэхъажьын алъэкIыгъэп а псэолъэ ныкъошIыр Урысые Федерацием и Следственнэ коми-тет и ГъэлорышIапIэу Адыгеим щылэ ратыжынышъ, ащ имылъкукIэ аухыжыщтэу зэрагъэнэфагъэм фэшI.

Сергей Колесниковым хигъэу-нэфыкIыгъ мы къыныгъом идэ-гъэзыжыныкIэ егъэжэпIэшIоу зэрэщытыр чIыопсым зэрарэу къы-фихыерэм цыфхэр зэригъэгумэ-кIыхэрэр къыдилгъытэгъэ, жьым изытет автоматикэ шIыкIэм тетэу зыуплэкIлурэ станция Ханскэм щыгъэпсыгъэным Белореченскэм дэт химическэ пред-прияттиер кIэщакIо зэрэфэхъу-гъэр. А станция агъэуцугъ, мы уахътэм пуско-наладочнэ логъ-шIэнхэр агъэцакIэх. Джащ фэдэу

къылуагъ жьым изытет ошIэ-дэ-мышIэу ауплэкIуэ ашIын фaeу Парламентым иунашъоу зэригъэ-нафэщтыгъэри зэшIохыгъэ зэрэ-мыхъугъэгор, сыда пIомэ къекIо-кIызэ логъ зышIэрэ лабораториеу ыпшIэкIэ зыцIэ къыщегIогъагъэр къащэфын алъэкIыгъэп. Ар умы-гъэфедэу жьым изытет ошIэ-дэ-мышIэу ууплэкIун плэгъышIтэп. Нэужым депутатхэм яупчIабэ-мэ джэуапхэр ащ къаритыжыгъ. Ау иджэуапхэмкIэ ахэр икхъоу зэ-римыгъэрэагъэхэр зызэхешIэ уж къылуагъ ООО-у «ЕвроХим — Белореченские Минудобрения» зыфиIорэм илIыкIоу Алексей Башкировыр Парламентым изэхэ-сыгъо къызэрэрагъэблэгъагъэр, де-путатхэм яупчIэхэм ащи джэуап къаритыжынын зэрильэкIышIтыр.

Трибунэм къырагъэблагъи, ащ предприятием илогъшIэн зэрэз-хэщэгъэ шIыкIэр къылотагъ. Гъэ-мафэм комбинатыр къызэгъэу-цум жьым изытет ауплэкIугъагъ ыкIи логъшIэныр зырагъэжъжыым ууплэкIунэу ашIыгъэр ыпэрэм зырагъаппхэм, зэрэзетекIыхэр цымылэу агъэунэфыгъ. Ащ къы-пкъырыкIызэ, предприятием ша-пхъэхэм ашIокIэу чIыопсым изы-тет зэрар къыфимыхъэу хигъэу-нэфыкIыгъ. Арэу щытми, де-путатхэу ПэнэшIу Руслан, Олег Алексеевым, Татьяна Безусько, Евгений Саловым, нэмыкIхэм къауагъ предприятием илогъшIэн экологием зэрар къыфимыхъэу пIон зэрэмылэкIышIтыр, ар цыф-хэм зэрэзэхашIэрэр, яхэтэрыкI-хэр зэригъэкIодыхэрэр, ау къэу-шыхъатыкIэ амалхэр зэрэмылэ-хэр ыкIи къэупчIагъэх предприя-тием ипашэхэм гухэлъэу ялэхэр ашIэмэ ашIоигъоу. Алексей Башкировым къызэрилуагъэмкIэ, станицэу Ханскэм шагъэпсырэ станция затIупшыкIэ, автоматикэ шIыкIэм тетэу ыкIи илогъшIэн зэпыу фэмыхъоу жьым изытет ауплэкIуэ ашIышIт. Джащ фэдэу жыбIгъэр Джэджэ ыкIи Апшеронскэ лъэныкъохэмкIэ кIоу нахыбэрэ къепшэу зэрэщытыр къыдалытэгъэ, къыхащIт илъэ-сым станицэу Джэджэ ылъэны-къокIэ гъэзагъэу жыры зыуплэкI-лурэ автоматическэ станция агъэуцущтэу агъэнэфагъ. Теубы-тагъэ хэлъэу къылуагъ къыхащIт илъэсым предприятием къыдэ-кIырэ псы гъуанткIуи псыхъом хэмыханэу агъэпсышIтэу зэра-гъэнэфагъэр.

Мы темэм итегушыIэн къы-хэлэжъагъ Премьер-министрэу Къумпыл Муратэ. Ащ къызэри-луагъэмкIэ, Адыгеим и Мыекъо-пэ район газ къыщычIэщыгъэным ехыллэгъэ тендерэу зэхашэгъа-гъэм ООО-у «ЕвроХим — Бело-реченские Химудобрения» зыфи-лорэм текIоныгъэр къыщыди-хыгъ. А фирмэшхоу Урысыем имызакуоу, IэкIыб хэгъэгухэм заводшIохэр ащызыгъэпсыгъэм ипашэ Мыекъуапэ щылагъ, рес-публикэм илэщхъэтэгъэм рагъэ-блэгъэгъагъ. Луагъэу зэдашIы-гъэм зэригъэнафэрэмкIэ, Адыге-им къыщычIащыт газыр пред-приятием ращэлIэшт, шагъфе-дэшт. Джащ фэдэу ащ къыща-шIырэ минеральнэ чIыгъэшIухэр нахь пыутэу тимэкъумэш хызы-мэтшIапIэхэм къащэфынхэ алъэ-кIынэу гъэпсыгъэ хушIт. Нахы-пэм производствэмрэ щэфакIо-хэмрэ азыфагу итэу логъ зышIэ-щтыгъэм уасэхэм ахигъахъошIты-гъэмэ, джы предприятием илIы-кIо хызымэтшIапIэ республикэм къыщызэлуахышIт ыкIи ащ ишIуа-гъэкIэ уасэхэр къелыхышIтых.

Къауагъэр экIэ тэрэз фэдэу къыпшIошIышIтыгъ нахь мышIэ-ми, мы логъым изытет депутатхэр ыгъэрэзагъэхэу къытщыхъугъэп. Арышъ, а къыныгъом джыри къыфагъэзэжышIтэу къытшIо-шIы. КъекIокIызэ жьым изытет зыуплэкIлурэ лабораторие Адыгэ Республикэм чIыопсым икъэкIуа-пIэхэмкIэ ыкIи тыкъэзыуцухъэрэ дунайр къэухъумэгъэнымкIэ и ГъэлорышIапIэ къыфэщэфы-гъэным иамалхэр министрэхэм я Кабинет зэрихъан фaeу мы логъ-ым ехыллэгъэ унашъоу ашIы-гъэм шагъэнэфагъ.

Республикэ бюджетыр

Адыгеим исоциальнэ-экономи-кэ щылакIэ илъэсым телытэгъэ игъунэкпкэ шхъалэхэр зыгъэнэ-фэрэ законэу щыт бюджетыр. Ар штэгъэным сыдигъуи къыныбэ къыпэкIы шыкIагъэхэр ыкIи шIонгъоныгъэхэр ренэу нахыбэ зэрэхъухэрэм ыкIи ахэм адистгъэ бюджетым икъэкIуапIэхэм ахэ-хъон зэримылэкIырэм къыхэ-кIэу. Шыпкэ, ауужырэ илъэс зы-тIушым чIыпIэм фэдэу къыща-хыжыерэм хахъоу зэриублагъэм егугъуныгъэм укIимыгъэгущIун ыльэкIышIт. Сыда пIомэ ащ зэрэ-

тетыр къыдалытэгъэ, федераль-нэ бюджетым къыкIырэ IэпыIэ-гъоу республикэм къыратырэм къыщагъакIэу аублагъ. Ащ къы-зэрэпшыгъэхъушIтымкIэ, зылы-гъыжынын щылакIэм лъэбэкъу нахь инхэмкIэ фэкIогъэным ехыллэгъэ политикэ федераль-нэ гупчэм зэрехъэ. ФинансхэмкIэ министрэу Долэ Долэтбый пчъа-гъэрэу къызэрилуагъэу, джащ фэдэу щылэкIэ амалхэм атегъэпсы-кIыгъэу республикэм ибюджет зэхэ-хагъэуцон фaeу щытыгъ.

Сыда пчъагъэхэм нафэ къа-шIырэр? Парламентым ыштэгъэу законом зэригъэнафэрэмкIэ, Адыгэ Республикэм 2011-рэ илъэсымкIэ иреспубликэ бюджет фэдэу къыIэкIэхъащтыр сомэ миллиарди 7-рэ миллион 957-рэ мин 939,9-рэ мэхъу. Ащ щыщэу сомэ миллион 4-рэ миллион 207-рэ мин 512,7-р федеральнэ бюджетым къыхэкIышIт. Тыналэ тетымдзэн тIэкIышIтэп респу-бликэ хъарджхэр фэдэхэм зэра-нахыбэхэм. Ахэр сомэ милли-арди 8-рэ миллион 947-рэ мин 544,2-рэ мэхъу, нэмыкIэу къэп-лон хъумэ, фэдэхэм сомэ милли-он 989-рэ мин 604,3-кIэ анахы-бэх. Имыкьурэ а сомэ пчъагъэм къэкIуапIэ фэхъушIтхэри законом егъэнафэх. Ахэм янахыбэм къэ-кIуапIэу илэщтых чIыфэт орга-низациехэм чIыфэу къаахышI-хэмрэ ыпэкIэ бюджет чIыфэу аратыгъагъэхэу къызэкIагъэкIо-жышIтхэмрэ.

Бюджетым фэдэхэмкIэ икхэ-кIуапIэхэм лъэныкъо шхъалэу ялэхэр Бюджет кодексым егъэ-нафэх ыкIи ахэм ателытагъэу пчъагъэхэр зэхэгуэцух. Аштэгъэу законом зэригъэнафэрэмкIэ, ахэм ащышых хэбзэлахъэр ты-гъэнхэм, къаугъоихэрэм ыкIи мыхэбзэлахэ фэдэхэм къаIэкIо-рэ фэдэхэу бюджетым къыIэкIа-хъэхэрэр, логъ зышIэхэрэм ялэ-жъапкIэ техъорэ хэбзэлахъэхэу атыхэрэр. Арышъ, предприятие-хэм, организациехэм нахь дэгъоу логъ ашIэ ыкIи лэжъакIоу ялэхэм ахахъоу къэс бюджетым нахыбэу фэдэхэр къыIэкIэхъащтых, щы-кIагъэу илэхэр нахь макIэ ху-шIтых, яшIонгъоныгъэхэм язэ-шIохын нахь дэгъоу зэхэшагъэ хушIт.

Республикэ бюджетым лъэшы-пIэу ыкIи мэхапIэу илэхэм ягугъу пшIын хъумэ, тэ къызэрэтшIо-шIырэмкIэ, илъэныкъошIухэм ахэлэгъытэгъэн фaeу къэралыгъом социальнэ пшъэралъэу зыфи-шIыжыхэрэм шыкIагъэу зэрафэ-мыхъугъэр, мэхапIэкIэ лытагъэ-

Бэрэ уатэгущыIэныр имышы-кIагъэу зигугъу къэтшIырэ зэхэ-сыгъом закон ыкIи унэшхо пчъа-гъэу шаштагъ. Ауужырэ мазэм къыкIолI федеральнэ бюджетым къыкIыгъэ ахъцэу республикэ бюджетым къыIэкIэхъагъэр фе-дэхэм ыкIи хъарджхэм атэзыго-щэрэ зэхъокIыныгъэхэр тызыхэт илъэсымкIэ республикэ бюдже-тым фашIыжыгъэх. Республи-кэ е муниципальнэ мылкъум хэ-хъэрэу объектхэу предпринима-тельство цыкIлум ыкIи гурытым ясубъектхэм бэджэнэу агъэла-жъэхэрэр къэшэфыжыгъэнхэм-кIэ фитыныгъэу ялэхэр зыгъэнэ-фэрэу законом кIуачIэ илэ хушIт. Джащ фэдэу Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехыллэ-гъэу законом, «логъшIэным ехы-ллагъ» зыфиIорэу Законом зэхъо-кIыныгъэхэр афашIыгъэх. Парла-мент хэдзынхэр зыщылэштхэ ма-фэр агъэнэфагъ. Процент 15-м нэсэу спирт зыхэт алкоголь про-дукциер зырызышIэ шIыкIэм те-тэу зылуагъэкIырэ уахъэр нахь макIэ зышIырэ законыр аштагъ. Ащ егъэнафэ пчыхэм сыхъатыр 22-м къыщыублагъэу къыкIэлы-кIорэ мафэм ипчэдыжъ сыхъатыр 11-м нэс а шъон лъэпкыр ащэн фимытхэу.

Мы законом тиеспыкIэ къет-луалэ тшIонгъу. Зэралоу, ешъо-штыр сьд пшIагъэми ешъошт. Ар зы. ЯтIонэрэмкIэ, щылэны-гъэм идесэхэр къыдамылгытэхэу, ау сыдми пропагандэ нэшанэ зы-хэлэ унашъохэр ашIыхэ зыхъукIэ, фэдэм ычIыпIэкIэ зэрар къытэу къыхэкIы. Сыда мы законом шуагъэу къытышIтыр? Ихъухъа-кIохэм телхъапIэу ашIыгъэр цыфхэм ипсауныгъэ къэухъумэ-гъэныр ары. А гухэлъышIу дэ-дэр зыдилыгъыгъ Егор Лигаче-вым ешъоным бэзэныгъэ ешIы-лэгъэным кIэщакIо зыфэхъуми. БлужкIэ нафэ къызэрэхъужы-гъагъэмкIэ, цыфхэр самогон гъэжъоным пыхъэгъагъэх, бю-джетым чIэнэгъэшхо ышIыгъагъ, сэнэшхъэ лэжыпIэхэр агъэкIо-дыгъагъэх. КъызэрэтшIошIырэм-кIэ, тучанхэм а шъон лъэпкыр ащанэ фимытхэу гъэпсыгъэшт-ми, нэмыкI шакIохэр къыкIокIы-штых ыкIи ахэм ябэнынэу щыт логъшIэхэми ахэгъэхъогъэн фaeу хушIт. Мы логъымкIэ сиеспыкIэ кIэкIэу къэсIуагъ. Сыхэукъуа-гъэу къычIэкIыжъмэ сипонэшт нахь, сыгу хэкIышIтэп. Ау джа-ры щылэныгъэу къызэтыныкIы-гъэм хэтIэгъуагъэхэм зэфэхы-сэжъэу тагъэшIырэр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

КЪОДЖЭ ШЫПАКИ

Шэуджэн районым ит Джыракъые къоджэ псэуплэм пстэумкIи нэбгырэ 1700-м ехъу щэпсэу. Ащ хэхъэх къуаджэу Джыракъые, къутырхэу Свободнэ Трудыр ыкIи Семено-Макаренскэр. НэмыкI къоджэ псэуплэхэу тиреспубликэ итхэм афэдэу, Джыракъые псэуплэм щыпсэухэрэр шыIэныгъэм къыздыхы-рэ Iофыгъуабэмз арехьылIэх. Къуаджэхэм янепэрэ шылакIэ зыфэдэм, гумэкIыгъоу яIэхэм, къадэхъухэрэм къатедгъэгъушылагъ Джыракъые къоджэ псэуплэм ипашэу Нэгъэрэкъо Казбек.

ЯпсэукIэ гъэтэрэзыгъэным фэлажъэх

Непэ зэрэщытхэм, къоджэ псэуплэм щыпсэухэрэр анахь зыгъэгумэкIырэ Iофыгъохэм ащыщ яунэхэм газымрэ псымрэ яшэлэгъэнхэр. Къуаджэу Джыракъыерэ къутырэу Свободнэ Трудымрэ зыштэхэклэ, процент 90-м нэсэу псыри газыри аIэклагъэхьагъэх. Псыр зэрыклорэ гъуIчI тубэхэу илъэс 15-кIэ узкIэIэбэжымэ чIалъхьэгъагъэхэр жъы хьугъэхэти, пластмасс тубэхэмкIэ ахэр зэблахъугъэх. Шэуджэн районым иадминистрация къафитIупщыгъэ мылькымкIэ къутырэу Свободнэ Трудым псыр зэрыклорэ тубэ метр 1700-рэ шычIалъхьагъ. Джащ фэдэу къоджэ псэуплэм иахьщэклэ Джыракъые шызэбла-хъушIт тубэ метр 1000-р къащфыгъ.

— Псымрэ газымрэклэ Джыракъыйи къутырэу Свободнэ Трудым язытет непэ уигъэрэзэ-нэу щытмэ, типсэуплэ хэхэрэ къутырэу Семено-Макаренскэм гумэкIыгъуабэ джыри

дэлъ. Проектхэр зэрямыIэхэм ыпкъ къыкIыкIэ, ахэм пси, гази анэсыгъэгъоп. Iофыгъо шъхьалэу къутырым дэлъхэм ащыщ автобус ащ зэрэдэмы-хьэрэри, — къеIуатэ псэуплэм ипашэ.

Семено-Макаренскэм зэ-клэмкIи нэбгыри 137-рэ ныIэп щыпсэурэр. Ахэм янахьыбэр нэжъ-лужьых. Псэуплэм къы-хиубытэрэ къуаджэхэр пштэ-хэмэ, мы къутырыр зэкIэми нахь апIудзыгъэу шыс. Ащ ыпкъ къыкIыкIэ кIэлэеджэ-кIо 14-у мыщ дэсыр гъунэгъу Джэджэ районым ит станицэу Дондуковскэм игурьт еджапIэ ащэхэзэ щырагъаджэх.

Семено-Макаренскэм щы-псэухэрэр зэрихьылIэхэрэ къы-ныгъохэм ташыгъуаз. Ахэр тIэахьытхэмкIэ, амалэу тIэ-IэмкIэ зэшIотэхых. Шэуджэн районым иадминистрациерэ тэрырэ тиамал къызэрихьэу Iэпылэгъоу яттырэм фшъхьа-фэу, непэ фермер хьызмэт-шIапIэхэу тиспэуплэ итхэми

цIыфхэм яшIуагъэ арагъэкIы.

ГушыIэм пае, ООО-у «Пре-миум» зыфиIоу Лъэустэнджэл Мэдинэ зипашэм иавтобускIэ Семено-Макаренскэм щы-псэухэрэр тхьамафэм тIо рай-он гупчэм ещэх ыкIи къешэ-жъых. Бэдзэрым, сымэджэ-щым, поликлиникэм игъом анэсынхэ амал цIыфхэм ар-эты. Ащ нэмыкIэу къоджэдэс-хэм ящыкIэгъэ социальнэ Iо-фыгъохэм язэшIохыни Мэди-нэ чанэу къыхэлажэ, пшъэры-лъэу зыфишIыжыгъэр зэри-гъэцэкIэжырэ пае ащ къу-тырдэхэри, къуаджэм щы-псэухэрэри фэразэх, — еIо Нэ-гъэрэкъо Казбек.

Аужырэ лъэхъаным афамы-гъэнэфэгъэ чIыплэхэм хэкIыр ащитэкъугъэныр цIыфхэм шэ-ны афэхъугъ. Джыракъые къо-джэ псэуплэми мы Iофыгъом тыщырихьылIагъ. Псэуплэм ипашэ къызэрэтиIуагъэмкIэ, къуаджэхэм хэхъоныгъэ ягъэ-шыгъэным телъытэгъэ феде-ральнэ программэм къыдых-лэытагъэу АР-м и Правитель-ствэ Джыракъые къоджэ псэу-плэм трактор къыритыгъ мы гу-мэкIыгъор дэгъэзыжыгъэным пае. Джащ фэдэу чIычIэгъым псыр къызэрычIащытхэ на-со-

сыр, гъогухэр къэзыгъэнэфы-рэ остыгъэхэр къаIэклагъэхьа-гъэх.

Колхозхэмрэ совхозхэмрэ зызэхэтэкъужьхэм, къоджэ-дэсхэм янахьыбэр IофшIэплэ чIыплэхэмкIэ кIын хэфагъэх. Яунагъохэр зэраIыгъын хэ-кIыплэу шыIэр чIыгулэжы-нымрэ былымхъунымрэ ары. Амал зилэхэм яхатэхэр ыкIи ячIыгу Iахьхэр алэжъых, зи-мыIэхэм ахэр бэджэндэу атых. Джы хабзэм бэшхокIэ шы-мыгугъыжъхэу ящыIэклэ амал-хэр зэрагъэтэрэзыщытхэм ыгъэ-гумэкIыхэрэр алъахьохэр зэ-тедзагъэхэу шысхэп, мэлъы-хьох, зыщыпсэухэрэ къуаджэ-хэм нахь чыжъаIоу кIохэзэ лэ-жъаплэ къэзыгъотыхэрэр ахэ-тых. ГушыIэм пае, Джыра-къые шыщэу нэбгырэ 50 фэдиз мафэ къэс IофышIэ дэкIых. Ахэм Хьакурынэхьаблэ ыкIи Джэджэ районымкIэ къутырэу Тамбовскэм адэт цэ заводхэм Iоф ашашIэ.

ШыIэныгъэм къызэригъэ-лъагъорэмкIэ, чIыплэ зыгъэIо-рышIэжыкIэм иорганхэм ящы-лакIэ, яамалхэр зэлытыгъэхэр ябюджет икъэкIуапIэхэр ары. ХэткIи нафэ — ахьщэ уимы-Iэу бгъэхэн шыIэп. Хэбзэлахь-хэр зытынхэ зылъэкIышIт Iоф-шIапIэхэр зишъолъыр ит къо-джэ псэуплэхэм ящылакIэ на-хьышIоу гъэпсыгъэми, ащ фэ-дэ амал зымыIэу ахэтыр на-хьыб. Джыракъые къоджэ псэуплэр пштэмэ, чIыплэ бюд-жетым ифедэхэм якъэкIуапIэу шыгъыр чIыплэм къышаугъои-рэ хэбзэлахьыр ары. Казбек къызэрэтиIуагъэмкIэ, чIыгу гектар пчъагъэ зылъэжырэ фер-мер хьызмэтшIапIэхэм кIын пымылъэу хэбзэлахьхэр къа-тых. Ау унэе мылькым телъы-тэгъэ хэбзэлахьхэр къэугъо-гъошIоп. Бэмэ яунэхэр, ячIыгу Iахьхэр хабзэм рагъэтхынхэ алъэкIырэн. Ахьщабэ лъатын фаеу зэрэщытхэм ыкIи ар зэрямыIэм къахэкIэу Iофыр лыкIуатэрэн. Ащ пае хабзэм ымIыгъыгъэ мылькым хэбзэлахь-теплъхьан уфитэп. Арышъ, шIоигъоныгъэ пстэури мыщ цызэшIопхын плъэкIышIтэп. Ау къуаджэм щыщ предприни-

мательхэу, фермерхэу мылькы зилэхэм яшIуагъэ къагъаIо. ГушыIэм пае, ООО-у «Пре-миум», ООО-у «Асхан» зыфи-лохэрэм япашэхэр шIушIэ Iоф-тхьабзэхэм ахэлажъэх. Мэфэклэ мафэхэм ялэхъан сабыи Iы-гъыплэхэм ачIэсхэм, къоджэ еджапIэм щеджэхэрэм шIу-хьафтынхэр афашIых, псэуплэ администрациеми алъэкIы-щтымкIэ яшIуагъэ къыра-гъэкIы.

ГухэкI нахь мышIэми, аужы-рэ илъэс зэкIэлъыкIохэм ныб-жыкIэхэр наркотикхэм, ешъо-ным апыщагъэхэ мэхъух, бзэ-джэшIагъэхэр зэрахъэу къыхэ-кIы, ешъуагъэхэу автомобиль рулым кIэрэтиIысхьэхэшъ, ава-риехэр ашIых. НыбжыкIэхэ-хэр урамным къытешыгъэнхэм, ашIогъэшIэгъон Iофыгъо горэ-хэм апыгъэлъыгъэнхэм Джы-ракъые къоджэ псэуплэм мэхъэ-нэ гъэнэфэгъэ ащыраты. Каз-бек къызэрэтиIуагъэмкIэ, илъэс зауIэклэ узкIэIэбэжымэ къуа-джэм къыщызэIуахыгъэ спорт гупчэу «Чэчан» зыфиIорэм ипчъэхэр спортыр зикIасэхэм сыдигъуи афызэлухыгъэх. Ащ нэмыкIэу, культурым и Унэ кIо-рэ ныбжыкIэ купым къэшъуа-кIэ арагъашIэ. Къоджэ еджа-плэм футболымкIэ ыкIи бас-кетболымкIэ секциехэр щы-зэхэщагъэх. НыбжыкIэхэм япIункIэ ахэм яшIогъэшхо къэ-кIо. ХэушъхьафыкIыгъэу ягу-гъу къэшпышныр атефэ дзюдо бэнэным пылъ ныбжыкIэхэу Джыракъые дэсхэм. Ащ зы-щызыгъасэхэрэм тиреспубли-кэ имызакъоу, нэмыкI чIыплэ-хэм ащыклорэ зэнэкъокъубэмэ теклоныгъэ къашыдахы.

Хэбзэлахьхэм яугъоин, гъо-гухэр гъэцэкIэжыгъэнхэр, за-шъохэрэ псымкIэ Iофхэр гъэ-тэрэзыгъэнхэр, бэ непэ псэу-плэм гумэкIыгъоу илэр. Ахэр тызыхэт лъэхъан мыпсынIэм зэшIопхынхэр, уапылныр Iофыгъо цыкIоп. Ау цIыфхэр нахьышIум щэгугъыхэшъ, ягу-хэлъхэр къадэхъунхэу тафэ-лъаIо.

ЕЛБЭШЭ Руслъан.

Сурэтым итыр: **Джыра-къые къоджэ псэуплэм ипа-шэу Нэгъэрэкъо Казбек.**

НЫБЖЫКIЭХЭМРЭ ТИГУМЭКИХЭМРЭ

Уитарихъ, уилIыхъужъхэр ошIэхэ?

Цыфым илъэпкъ, ихэку къарыкIуагъэр ымышIэмэ, тхьамыкIэ дэдэу уеплъын плъэкIышIт. Неушырэ ма-фэр зыгъэпсышIт ныбжыкIэхэм тарихъым ишъыпкъаплэ ашIэнымкIэ тинахьыжъхэм, еджапIэхэм бэ ялытыгъэр. Хэгъэгъу зэошхом илъэ-хъан Советскэ Союзым и ЛIыхъужъ хъугъэ ти-лъэпкъэгъухэр, тыхэку шыщхэр зымышIэрэ ныб-жыкIэхэм тарыхьылэ. Мы упчIэм тигъэгумэкIэу кIэлэегъаджэхэм, студентхэм, цыф къызэрыкIо-хэм зафэдгъэзагъ.

ЕМЫЖ Руслъан, Адыгэ къэралыгъо университе-тым тарихъымкIэ икIэлэегъаджэ:

— Урысые гъэсэныгъэ стан-дартым къызэритырэмкIэ, фа-культет пэпчъ сыхьатэу тефэ-рэр атырагуашэ. Студентхэм шIэныгъэ гъэнэфэгъэ яIэ-ным ахэр фытегъэпсыхьагъэх. Адыгеим итарихъ тистудент-мэ ятэгъашIэ. Мы предметыр зачетэу аты. Тарихъыр сэнэ-хьат зыщэфэхъушIт факультет-

хэм семинархэр, контролнэ IофшIэнхэр егъэджен сыхьат-хэм къащыдэлъытагъэх. Сту-дентмэ ренэу ясэIо сэ къызэ-ррэдэлъухэрэм имызакъоу, еж-хэри тизэдэгъушыIэгъухэм къа-хэхэжъэнхэу. Сэнэхьатэу къы-хахыгъэм шIэныгъэ дэгъу-хэр яIэнхэу, цыфыбэмэ апа-шъхьэ къышыгушIэнхэм фы-тегъэпсыхьэгъэнхэу къыде-лътэшъ, ятарихъ зэрашIэ-щтым тыпылъ.

Джыдэдэм студентхэм еджэ-

ным лъэш дэдэу къыщагъэ-клагъ, ащ сегъэгумэкIы. Тхы-лыр къызэIузымыхыгъэ ныб-жыкIэхэм сыдми оценкэ афэз-гъэуцунэу къысэлъIухэуи къы-хэкIы. Ахэр емыкIух. ШIэны-гъэр — баиныгъ, цыфыр къэ-зыгъэдахэхэрэм ар зэу ащыщ.

БЭРЗЭДЖ Мерэм, Мые-кIуапэ щэпсэу:

— Адыгэ лъэпкъым, тызы-щыпсэурэ къэралыгъом ята-рихъ ныбжыкIэхэм ашIэн фае. Ахэм ащ фэдэ шIэныгъэхэр аIэклэмылты зыхьукIэ, таужкIэ къыкIышIтхэм тильэпкъ къы-рыкIуагъэм хэшIыкI фыряIэ-щтэп. ТишIэныгъэлэжъхэм Iоф зыдашIэгъэ тхылъ дэгъухэр тилэх. Тильэпкъэгъу лыхъужъ-хэм лIыгъэу зэрахьагъэр зэрэ-зэбгъэшIэн плъэкIышIт амалы-бэ шыIэ хъугъэ.

ДАУР Замир, Адыгэ къэралыгъо университе-

тым юридическэ фа-культет заочнэу щеджэ:

— Сэ сиеплъыкIэклэ, цы-фым шIэныгъэу ыгъотышIыр ежым елытыгъ. Гурыт ыкIи апшъэрэ гъэсэныгъэ зыщара-гъэгъотырэ еджапIэхэм тапэклэ тарихъыр игъэкIотыгъэу ашара-гъэкIушIтыгъэу, тилыхъужъ-хэм якъэбар нахь ашIэщты-гъэу къысэхъу. Дунэе кри-зисым «телъахъэми», шыIэ-ныгъэм къыныгъохэр къызы-дехьыхэми, титарихъ зэдгъэ-шIэнэу сыфай. Тихэгъэгъу къэ-зыухъумэгъэ лыхъужъхэр дгъэлъэпIэнхэ, тшIэнхэ фае. Мы лъэныкъомкIэ кIэлэегъаджэ-хэм пытагъэ къахафэмэ сэ си-гопэщт.

ИУАНЫКЪО Пшымаф, Адыгэ къэралыгъо уни-верситетым адыгэ фило-логиерэ культурэмрэ-кIэ ифакультет ия 4-рэ курс щеджэ:

— Факультетым сыкъызы-чIэхьагъэм къыщегъэжыагъэу адыгъэхэм ятарихъ, яшэн-зэхэ-тыкIэ игъэкIотыгъэу зэсэгъа-шIэ. Урыс-Кавказ заом фэгъэ-хыгъэ къэбармэ зашызгъэ-гъозагъ. Титарихъ зэдгъашIэ-мэ, нэмыкI лъэпкъхэм тахэ-мыкIуакIэу, тикультурэ къызэ-тенэщт.

ГушыIэгъу тызыфэхъугъэ нэмыкI ныбжыкIэхэу зыцIэ къетымыIуагъэмэ ячылэ лыхъужъэу щыпсэушIыгъэхэр ашIэх. ЕджапIэм зыщеджэ-гъэхэ лъэхъаным патриотиче-скэ пIуныгъэм фэгъэхыгъэ зэ-IукIэгъоу яIэщтыгъэхэр шIукIэ агу къагъэкIыжъых. Ащ да-кIоу якъуаджэ фашистхэр къызыдэхьагъэхэр, Адыгеир шъхьафит зашIыжыгъэр, ячы-лэ пыйхэр зыдафыжыгъэ ма-фэр дэеу зышIэхэрэр, зи къа-зымыIолагъэхэр къахэкIыгъэх.

ДАУТЭ Анжел.

Адыгэ Республикэм и Парламент икомитет зэфэшхьафхэм ятхьаматэхуэ Татьяна Петровар, Мыгу Рэщидэ, УдыкIэко Юрэ, псауныгъэр къэухьумэгъэнымкIэ республикэм иминистрэу Нэтхьо Разыет зыхэлэжьэгъэхэ зIукиIэ бэмшIэу шылагъ Пэнэжыкыое сымэджэщым. Ащ къырагъэблэгъагъэх районим инароднэ депутатхэм я Совет итхьаматэу Блэгъожь Налбий, ветеранхэм я Совет итхьаматэу НэмытIэкьо Юрэ, чIыпIэ койхэм япашэхэм ащыщхэр, чылагъохэм янахьыжхэм ялIыкIохэр, сымэджэщым иIофышIэхэр.

ЗыгъэгумэкIыхуэ зытегушылагъэхэр зы Iофыгъу. Хэти къыгурэлIо непэ дунаир зэрэжыныр, зидунай зыхьожьырэр зэрэбэр, сымэджэхэм япчъагъэ илъэс къэс къызэрэхахьорэр. Ащ фэшыхьат район сымэджэщым (ащ фэдэх адрэ район ыкIи республикэ сымэджэщхэри) икоридор цIыфхэр зэрэтизыр, лъэкъо хэгъуцуапIэ имылэжьэу сымэджэхэр чэзыум ежэхуэ пчъэIухэм зэралутхэр.

КъызхэкIырэри гъэнэфагъэ. ЧIыопсэу тыкъэзыуцухьэрэр дэи дэдэ хьугъэ. Нахьыпэм псыхьохуэ Псэкъупсэ, Мартэ, Пшыщэ, нэмыкIхэм псыр къахахызэ ешхоштыгъэх, рыпщэрыхьэщтыгъэх, рыгыкIэштыгъэх. Джы уешхоштыр хэгъэкIи, защыбгъэпскIынкIи гур атыхажьырэн. Джащ фэд, гъомылапхьэу тшхырэм, жъэу къатщэрэм къапIолэнэу шыIэр бэдэд. ШхьэгъэузгумэкIыгъоу шыIэныгъэм къызыдихьхэрэм цIыфхэр агъэсымаджэх. Нахьыпэм зы аптекэ районим итыгъэмэ, джы зытIузыщыри икъужьырэн.

Арэу зэрэщытэ, Теуцожь районим сымэджэщэу итыгъэхэр зэфашIыжыых. Джэдэжхьаблэ сымэджэщ дэтызэ къыхыгъэ. НахьышIум фэкIохуэ аIозэ, Iлоу зэтет сымэджэщ, илъэс зауэлIэ узэкIэлэбжымэ, дашIыхьэгъагъ. Дэгъоуи Iоф ышIэщтыгъэ, цIыфхэри гушхоштыгъэх. Ау ушхьагъу горэхэр къагъоти зэфашIыжыгъэ.

Ащ ыуж районим шыпсэхуэрэм гугъэпIэ закъоу къафэнэжыгъагъэр ти Президентыгъэу Шъэумэн Хьазрэт Пэнэжыкыуае даригъэшыхьэгъэ сымэджэщ шIагъор ары. Районим ипашэу Хъут Теуцожь сымэджэщым иврач шхьаIэу Шэртэнэ Нэфсэт дэлэзэ, сымэджэщым шыкIагъэу илагъэхэр зэкIэ дагъэзыжыгъэх, пIэкIор 50 (нэужым, Джэдэжхьэблэ сымэджэщыр зызэфашIыжым, 60 ашIыжыгъагъ) зэрэпхэ палатэхэр зэтырагъэпсыхьэгъагъэх, ахэм гъэуцыхьаIэлэхэр, кондиционерхэр арагъэуцуагъэх, Краснодар къырашыгъэ врачхэм унэ афарагъэшIыгъ, дэгъоу шIаIазэхуэ, шагъашхэхуэ агъэлсыгъ.

Ащ ыуж районим шыпсэхуэрэм гугъэпIэ закъоу къафэнэжыгъагъэр ти Президентыгъэу Шъэумэн Хьазрэт Пэнэжыкыуае даригъэшыхьэгъэ сымэджэщ шIагъор ары. Районим ипашэу Хъут Теуцожь сымэджэщым иврач шхьаIэу Шэртэнэ Нэфсэт дэлэзэ, сымэджэщым шыкIагъэу илагъэхэр зэкIэ дагъэзыжыгъэх, пIэкIор 50 (нэужым, Джэдэжхьэблэ сымэджэщыр зызэфашIыжым, 60 ашIыжыгъагъ) зэрэпхэ палатэхэр зэтырагъэпсыхьэгъагъэх, ахэм гъэуцыхьаIэлэхэр, кондиционерхэр арагъэуцуагъэх, Краснодар къырашыгъэ врачхэм унэ афарагъэшIыгъ, дэгъоу шIаIазэхуэ, шагъашхэхуэ агъэлсыгъ.

Мы унэхэр зышIыгъэхэр псэолъэшI фирмэу «Градстрой-Юг» зыфилоу Тыгъужь Адам Хьазрэт ыкIор зипашэр ары. Адам Афыпсыпэ къышхьугъ, кIэлакIэ, илъэсий хьугъэу псэолъэшIын

Арэу шытызэ, сымэджэхэр игъом чIэгъолъхьанхэ амылгъэкIхуэ, тIэкIурэ чэзыум зэрэхэтхэми езэгъыххэзэ, джы мыши пIэкIорэу чIэтхэм япчъагъэ нахь макIэ шыгъэн фаеу унашъо къатыгъ. Ащ къоджэдэхэр къыгъэбырсырыгъэх, ягумэкI район администрацием, депутатхэм арахьылагъ.

Джары ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ зIукиIэгъур зыфэгъэхыгъагъэр. Ар псэлэзэ кIэкIыкIэ къызIуихыгъ сымэджэщым иврач шхьаIэу Шэртэнэ Нэфсэт ыкIи гушхьаIэр ритыгъ псауныгъэр къэухьумэгъэнымкIэ республикэм иминистрэу Нэтхьо Разыет.

— Непэ тэ тизакъоп, мылгъур нахь макIэу гъэкIодыгъэным Урысые Федерацием ирегион псэуэми ащыпылгъых, — къышIуагъ зIукиIэм Натхьом. — Москва унашъоу къышIырэр тэ тымыгъэцэкIэн тыфитэп. Тэртэрэу зи къэтыгугъышысырэн. Мы лъэхъаным пшъэрыл шхьаIэу алъытэрэр страховою медицинэ полисым ыкIуагъIэ къэлэтыгъэныр, ар паспортым фэдэ шыгъэныр ары. Арышъ, джы полисыр пIыгъымэ районим фэдэ къабзэу Урысыем итыдэрэ чIыпIи къышхоIэзэщтых. Нахьыпэм ар зыкIэмыхьуштыгъэр сымэджэм нэмыкI чIыпIэ горэм къызэрэщелазэхэрэм мылгъоу тефэрэр зэралэкIэмыхьэщтыгъэр ары. Джы электроннэ почтэмкIэ а Iофыгъор псынIкIэу зэшIохыгъэ мэхъу.

Урысые Федерацием и Къэралыгъо Думэ цIыфхэм япсауныгъэ нахь дэгъоу къэухьумэгъэным фэгъэхыгъэ унашъо шагъэхазыры. Нафэу зэрэщытмкIэ, тилэзапIэхэм, нахьыпэм фэ-

мыдэу, зэрэлэзэхэрэ оборудованиэ зэфэшхьафыбэ ачIэт хьугъэ. Iэзэгъу уцхэми къазэрэхэхуагъэр, зыгорэм улъыхьужьынэу зэрэщымытри шъэфэн. Ащ ыпкэ къыкIэу, ыпшъэкIэ унашъоу къыкIыхэрэм къызэралорэмкIэ, сымэджэ хьылгъэхэр чэши мафи ачIэлхьэу зэрэщылазэхэрэр нахь макIэ шIыгъэнхэ, адырэхэм амбулаториэхэм, мафэрэ сымэджэщхэм ачIагъэлхьэзэ ащIаIазэхуэ гъэпсыгъэн фае.

Мы Iофым игъэцэкIэн бэшIагъэу тыфэхъазыр. ТызшIонэжыырэр кадрэхэр зэримыкьурэр ары. Непэ врач 322-рэ тыщэкIэ. Психоневрологическэ сымэджэщхэр зэрэтимакIэр къытаIо. Межмуниципальнэ IэзэпIэ гупчэхэр зэрэтиIэхэр тыгу къагъэкIыжы. Типашэхэм зэкIэ карт шыгъэу, километрэ пчъагъэу тазыфагу илгыри, гъогухэр асфальт зэрэшыгъэри гъэнэфагъэу апашхьэ ил. Адыгэкъалэ федеральнэ гъогушхоу М4 «Дон» тет. Ар къышгъупэблагъ. Ащ реанимацие, хирургие IэзэнымкIи, нэмыкI отделениехэри, тамографи ялэх, пIэкIоришъэ зычIэфэщт псэолъэшхуи къыпашIыхьэ. Шъори реамобили, «IэпыIэгъу псынIкIэм» имашини шъуиI, сымэджэ хьылгъэхэри ащ нэгъэсыгъаеахэп. Арышъ, мыши ащи сымэджэщышхохэр ащытагъэIыгъыштытэп. Шъо шъуизакъоп, адрэ районхэми пIэкIор пчъагъэу ачIэтыгъэхэм къащытгъэкIэ. Мыши сымэджэщыр шызэфэтышIыжыныу Iлорэн, коллэктывыр зэрэщытыгъэу къэнэжы, пэкIорхэр тIэкIу нахь макIэ тэшIы ныIэп, нэмыкI хэкIыпIэ шыIэп.

Ащ ыуж сыхьатым ехъурэ

къэгъушылагъ Адыгэ Республикэм медицинэ страхованиемкIэ ифонд итхьаматэу Абыдэ Азэмаг. Ащ къыIуагъэр зэкIэ гъэзет нэклибгъо зауэлэ хьушты. Пчъагъэхуэ, процентхуэ къыхыгъэхэр бэдэд. ЗэкIэ къыIуагъэр зыфэкIожьырэр пIэкIор пчъагъэм къышхогъэкIэгъэныр ары.

Ащ къыхыгъэ щысэхэм ащышхэм ягугъу къэтшышын. Район сымэджэщым ищыкIэгъэ нормативхэр зэхэгъэуцохэ зэхуэм къыфалытагъэр стационар-медIэпыIэгъоу (терапевтикэ ыкIи неврологиемкIэ отделениехэм ыкIи амбулаториэхэм) къащаратыштытхэр ары. ХирургиемкIэ, травматологиемкIэ, реанимациемкIэ, нэмыкIхэмкIи зэкIэ медицинэ IэпыIэгъур Теуцожь районим шыпсэхуэрэм къащаратыныу шытыр Адыгэкъалэ. Джары ахэмкIэ нормативхэр зыфалытагъэр, мылгъури зыфатIупшыгъэр.

— Базовэ программэмкIэ, — еIо Абыдэ Азэмаг, — нэгъырэ мин пэпч тефэрэр пIэкIор-мэфэ 304-рэ, районим шыпсэхуэрэр нэгъырэ 19450-рэ. Ащ шышъуэ медицинэ страхованиер республикэм шызышIыгъэр нэгъырэ 16662-рэ. Адрэ минишыр краим щэлажэ, ащи страховатэ зычашыгъ, ахэм медицинэ IэпыIэгъоу тыдэрэ чIыпIи къащаратырэм ыпкIэ зытырэр краим и ОМС. Тэ зыфэттырэр нэгъырэ 16662-рэ. Ахэм илъэсым къыкIоцIл терапевтиемкIэ отделением щадгъэлэзэнхэм фэшI шэпхьэ гъэнэфагъэхэмкIэ ищыкIагъэр псэумкIи пIэкIор-мэфэ 5880-рэ. Ежы сымэджэщым ипашэхэр къызкIэлэIухэрэр пIокIэр-мэфэ 11500-рэ. Къэлэтыгъэуаеп шап-

хьэхэм ар фэдитIукиIэ зэранахьыбэр. Джащ фэд, неврологиемкIи шапхэр пIэкIор-мэфэ 2426-рэ. Ежыхэр къызыкIэлэIухэрэр 4950-рэ. Ари фэдитIукиIэ нахьыб. Ауми, ахэми тыкъызэгъыгъ. ТицIыфхэм нэпэмыкI чIыпIэхэм, анахьэу Краснодар, къызэрэщылазэгъэхэм фэшI тызыхэт илъэсым имэзибгъу сомэ миллиони 108-рэ ттыгъэ. Ахэр анахьэу зышхьхэр Краснодар пэгъунэгъу Тэхьутэмыкыое ыкIи Теуцожь районхэр арых. Арышъ, мы сымэджэщым чIэт пIэкIорхэм япчъагъэ — 10-кIэ, мафэрэ зышхьаIазэхэрэм — 8-кIэ, джэдэжхьаблэхэм — 13-кIэ нахь макIэ афэшIыгъэнхэ зэрэфаем шъэ хэлэп. Икъушты район сымэджэщым терапевтиемкIэ ыкIи неврологиемкIэ иотделениехэм къащIэнэрэ пIэкIор 50-р. Мафэрэ щылазэнхуэ пIэкIоритIуи къэтэгъанэ, Джэдэжхьаблэ Лъэустэнхьаблэ адэт сымэджэщхэм пIэкIор шырыш къащIэнэ.

Районим иIэзапIэхэм пIэкIор пчъагъэу ачIэтыгъэр ащ фэдизкIэ зэрагъэмакIэрэр адагъэп зэIукиIэм къэкIолIагъэхэм. Апэу гушхьаIэр аихыгъэ народнэ депутатхэм ярайсовет итхьаматэу Блэгъожь Налбий. Ащ ыуж къэгъушылагъ Адыгэ Республикэм и Парламент идепутатэу Мыгу Рэщидэ. ТIуми республикэмкIэ псауныгъэм икъэухьумэн ипашэхэр тэрэзэу зэрэмыпсэхуэрэр щысэхэр къахьыххэзэ шхьыхыгъэу къаIуагъ, сымэджэщ шIыгъахэхэр хьаулыеу шытыххэзэ IыгъэкI хьунхэ зэралэкIыштыр, ахэм зышхьаIэзэнхэ фэхэ цIыфхуэ, анахьэу нэжэ-Iужь тхьамыкIэхуэ Адыгэкъалэ, Мыекъуапэ, нэмыкIхэм адэт сымэджэщхэм кIохэмэ, къэкIожьххэзэ гъогум къынышхо тэзылгъагъохэрэм ягъашIэ нахь кIэкI зэрэхьуштыр къыхагъэщыгъ.

Джащ фэдэу ахэм адырагъаштэзэ зIукиIэм къышхоштылагъэх ветеранхэм ярайон Совет итхьаматэу НэмытIэкьо Юрэ, Пэнэжыкыое чIыпIэ коим ипашэу ЕхьулIэ Пшымафэ, IофшIэным иветеранхуэ ПэнэжыкыуаекIэ — Хьанахэкъо Аскербийрэ ОчэпхьэекIэ — Хъут Сэфэррэ, республикэ Парламентым идепутатэу УдыкIэко Юрэ, район администрацием ипашэ игуадзэу Джармэкъо Юрэ, нэмыкIхэри.

ИкIэухым къызэралыагъэмкIэ, 2011 — 2013-рэ илъэсхэм джэ гъэмэклагъэу ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ пIэкIор пчъагъэхэм Iоф ашIэщт, псауныгъэм икъэухьумэн модернизацие шIыгъэным ипрограммэм илъэсыным къыкIоцIл гъэцэкIагъэ зыхьукIэ, а пчъагъэхэр шапхьэхэм адиштэхуэ джыри нахь макIэ ашIынхэ алъэкIышты.

НЭХЭЕ Рэмзан.

ИофшIэнхэр шызэкIэлэжIох

Къэлэ гъэпсыкIэ зилэ поселкэу Яблоновскэм иурамэу Гагариным ышIэкIэ шытым итемыргъэныкыкIэ гъэзагъэу сомэгугъум цIыфыбэ зышхьхэрэр унэ шыгъагIэхэр шытых. Апэдэдэ нэм къыкIидзэрэр унэхэм ядэхагъ, ягъэпсыкI ары. Урамыр зэпэлыды, унэ зэкIужьхэм нэр пIэпахы, ащ ачIэххэм цIыфхэр яхьуапсэх.

Мы унэхэр зышIыгъэхэр псэолъэшI фирмэу «Градстрой-Юг» зыфилоу Тыгъужь Адам Хьазрэт ыкIор зипашэр ары. Адам Афыпсыпэ къышхьугъ, кIэлакIэ, илъэсий хьугъэу псэолъэшIын

Iофым пылэ, исэнэхьат хэшIыкIышхо фыриI. Мыщ фэдэ унитф поселкэу Яблоновскэм иурамэу Гагариным ышIэ зыхьхэрэм 2003 — 2008-рэ илъэсхэм ащишIыгъ. Ащ нэмыкIэу фэтэрыбэу зэхэт унэ 16 район цыкIоу «Олимпийский» зыфиIорэм щигъэпсыгъ. НэмыкI чIыпIэхэми псэолъэшI организацием унэ зэтэгъэпсыхьагъэхэр ашешIы.

Мы илъэсым ишэкIогъу мазэ псэолъэшI фирмэм псэупIэ зэхэтэу «Звездный» зыфиIорэм ишIын диублагъ. Ар поселкэу Яблоновскэм иурамэу Гагариным ышIэ зыхьхэрэм ыбгъукIэ

щыт. ПсэупIэ зэхэтым чIыпIэу ыубытырэр квадратнэ метрэ мин 20. Мыщ кIэлэцIыкIу ыкIи спорт площадкэхэр шагъэуцуштых, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэ, машинэ гъэуцуупIэ, зыгъэпсэфыпIэ чIыпIэхэр шапшыштых.

Тэхьутэмыкыое районим ыпэкIэ имылагъэу джы тучанэу «Галерея» зыфиIорэр фирмэм щышIышты. Ащ хэтыштых цIыфхэм яфэIо-фашиIэхэр зышагъэцэкIэщт отделыр, гъомылэпхьэ ыкIи унэгъо хьызмэтхэм афэгъэзэгъэщт тучанхэр, кафехэр, ресторанхэр, банкым икъутамэ.

Мы чIыпIэм транспортыр пэ-

рыхьуэ имыIэу шызекIонымкIэ амалхэр шыIэщтых, унэхэм ачIэххэр чыжъэу мыкIохуэ зыфаехэр ащэфынхэ алъэкIышты. ЕджапIэр, кIэлэцIыкIу IыгъыпIэр, непэрэ мафэхэм адиштэрэ сымэджэщыр, кIэлэцIыкIу поликлиникэр шытыштых.

ПсэупIэ зэхэтэу «Звезднэм» апэрэ унэхэр 2011-рэ илъэсым ияшэнэрэ квартал щатыштых, зэкIэ объектыр 2014-рэ илъэсым хьазырышты.

Зы унэ хьурэ фэтэрым квадратнэ метрэ 44 — 46-рэ, унитIум квадратнэ метрэ 44 — 68-рэ арылышты. ЧIыпIэ дэгъу унэхэр

зычашIыхэрэр. Ар гъогушхоу «Краснодар — Новороссийск» зыфиIорэм пэгъунэгъу. ПсэупIэ комплексэу «Звезднэр» Краснодар дэт ТРК-м ыкIи «Тургеневскэ лъэмыджкIэ» заджэхэрэм зэрэпэчыжьэр километритIу ныIэп. Джащ фэдэу километритIу ныIэп азыфагур сатыушIэ гупчэу «Мега-Адыгея» зыфиIорэмрэ «Звезднэмрэ». Мы псэупIэ комплексым етIани игъунагъоу щытых гипермаркетэу «Ашан», тучанэу «Икея», супермаркетэу «Детский мир», тучанхуэ «М.Видео», «Спортмастер» зыфиIохэрэр, лъэрычъэкIэ шызекIонхуэ агъэхьазырыгъэ мылыр, кIэлэцIыкIу джэгупIэ площадкэр, кафехэр, ресторанхэр.

ХЪУШТ Шэбан.

Иорданием ипачъыхъэ иадыгэ гвардие

(Къызыкълъыклогорэ тыгъэгъазэм и 10-м къыдэкълъыгъэ номерым ит).

Аналэ зэтетыжъэу мэлсэу

«Сянэ адыгэ, сятэу Хъусейн къзылфъыгъэри адыгэ, джары сэ Темыр Кавказым сыгуклэ сыфэцагъэу сызкълъыгъыр, — принцэу Алай Адыгеимрэ Къэбэртэе-Бэлкъарымрэ зашэпэм журналистхэм джарэуштэу арилогъагъ. — Ащ нэмыклэу сэ пегъымбарэу Мухъамэд илэкъо я 42-у сыкълъыхъуагъ, ащ къыхэкълэу былъы-мэнэу дунаим тетхэм сафэгумкълъыныр сипшъэрылъ».

Лъэныкъуитлэуи аналэ зэрэ-зэтетыжъыр, зэдэлъжынкхэр зэряпшъэрылтыр лэшлэгъурэ ныкьорэ хъугъэу Иорданием щыпсэурэ адыгэхэмрэ Хаши-митхэм япэчыхъэ династиерэ язэфыщыткълэу къаушыхъа-ты. Адыгэ хэхэсхэр пачъыхъэ ллакъом лэпылэгъушлэу, клэгъэ-къон цыхъэшлэгъуу илэх. Апсэ шъхъамысыжъхъу тилъэпкъэ-гъухэм сыдигъуи пачъыхъэри, ащ иунагъо исхэри къаушъ-магъэх. Ар тыгу къэдгъэкълъы-жыгъ иордан пачъыхъэм иухъумэкълэ адыгэ гвардейцэхэм тазыдэгущыпэм. Адыгэ шъошэ дахэ зыщыгъ гвардей-цэхэм ящылэкълэ, якъулыкълэу апэрэмклэ гупсэфэу къышлэ-шыл, ау ащ Иофыр тетэп. Улэ-шыгъэ цыфхэм сакъыныгъэхэ ахэлъэу якъулыкълэу ахы, мыш узэмыжэгъэхэ Иофхэри къышхъу...

... 1970-рэ илэсым мэкъу-огъу мазэм и 7-м Иорданием ипачъыхъэу Хъусейн кытебэ-нэгъагъэх аукълъын ягухэлъэу. Хашимит династием иджэгъо-гъухэм къэралыгъом хабзэр щаубытынэу загъэхъазыры-щтыгъ. Монархымрэ ащ иуна-гъорэ яшаклоштыгъэх. Къэлэ клыбым шылэ ирезиденцие икълъжъэу Амман клэжырэ па-чъыхъэм дзэлхэр, бронема-шинэхэр, адыгэ гвардейцэхэу нэгъырэ шъэныкълэ игъусагъэх. Палестинэ оппозицие кы-гъэгъунэрэ чыналэм пачъы-хъэ кортежыр къызынэсым, ащ автоматхэмклэ, гранатомет-хэмклэ ор къыдаублагъ. Сы-хъатныкълэ фэдизрэ машлор зэ-пыугъэп, лыхъужъныгъэ ахэ-лэу пачъыхъэм иухъумаглохэр зэрэекълъагъэхэм ишъуагъэкълэ, монархыр аджалым щаухъу-

магъ. Цыфыбэ ащ дэжъым щыхэкълэдагъ. Пачъыхъэм иухъу-мэкълэ адыгэхэу нэгъырэ тло-китлэу а чыплэм къышаукълыгъ. Псаоу къэнагъэхэм пачъыхъэр Амман нагъэсыжыгъ. Ащ ыуж мэзитлэу нахъыбэ темышлагъэу, 1970-рэ илэсым Ионыгъо ма-зэм и 1-м пачъыхъэу Хъусейн джыри кытебэнагъэх, ау псаоу къэнагъ, ащ иухъумаглохэм ащыщэу зы адыгэлэ къау-кълыгъ... Джэгъогъухэм Иор-данием къэралыгъо хабзэу илгыр тырадзынэу кызежъэ-хэм, адыгэхэм Хъусейн ите-тыгъо къаушъумагъ...

Пачъыхъэм игвардие хэ-тыштыхэм якъыхэхын къэра-лыгъом мэхъанэшхо зэрэщыра-тырэр Гъазый кыкълэгъэтхы. Гвардейцэ хуштым итеплэ, ыпкъышъол зэрэпсыхъагъэм, нэмыклэхэм язакъоп мэхъанэ зиэр, цыф шэн-хабзэу хэлъ-хэри къыдалыгъэх. Кандида-турэхэр охътабэрэ зэрагъа-шлэх, аушэтых. Гвардием ха-гъэхъанымклэу унашъо зышлэ-рэр принцэу Алай ары. Сыда плэм ар пачъыхъэм епхыгъэ Иофыгъо пстэуми афэгъзагъ, пшъэдэкълъыжъ ехы. Гвардием хэтхэм ящылэкълэ-псэукълэ кы-зэрыкълэу шыт, есэжыгъэх, са-кълыныгъэхэ ахэлъэу мээ-кълэ, ау якъулыкълэу зэрэгъэпсы-гъэмклэ тыди ащ фэдизэу зы-кълышхъамыгъэхынэным пы-лтых, журналистхэм адэгущы-лэнхэ фитыхэхэп. Пачъыхъэм «иухъумэкълэ куп» — игвардие къулыкълэу шахъыным клэлэ ныбжыкълэбэ клэхъопсыми, фэе пстэури аштэрэп, «лукъэ-лукъыр» мыш щыхабзэп. Ау дэ-гъоу а къулыкълэу зыкълышъы-зыгъэлъагъохэрэм ащышхэм ялэнатлэкълэ лыкълотэнхэу амал агъоты. Гушылэм пае, пачъы-хъэм иухъумэкълэу кызырэкълэ-хэу шытыгъэхэ Мамылэ Са-хидэрэ Абзэ Мухъамэдрэ ге-нерал хъугъагъэх.

— Адыгэ нэмыклэ зыхэмыт гвардием пачъыхъэу Абдалла мэхъанэшхо реты, — кыкълэ-гъэтхы Къэлэ Гъазый, — тэ

Иофыгъо зэшлэомыхыгъэ гори тилэп, пачъыхъэм иухъумэкълэ гвардие илофшлэн фэгъэхъы-гъэу къэтэджыхэрэр елбэтэу зэшлэуахы. Игвардие къулыкълэу щызыхъырэ нэгъырэ пэпчэ ынэгукли пачъыхъэм ешлэ, ыцли кыуион ылъэкълышт, нэгъырэ пэпчэ фэгумэкълэ...

Пачъыхъэм иухъумэкълэ гвар-дие пашъу илэгъэ пстэуми якъэ-бар Гъазый шыгъуаз. Илэс 90-м кыкълэу а лэнатлэм луты-гъэхэм ацлэхэр кыпфипчын ылъэкълышт: Нэфышъ Хъамид Мэхъуд, Мамылэ Мэтчэрий, Мамхыгъ Мус, Мамылэ Саат-дин, Бырмамытлэ Фоад, Абзэ Мухъамэд-Омар, Исмахыл Мухъамэд, Клэныбэ Фози. Гъа-зый рыгушхоу кълэу бэшлэ-гъэу иныбджэгъу Хэкужъ Хъярдин ыцлэ, ар а лэнатлэм илэсэрэ ныкьорэ тетыгъ я 90-рэ илэсхэм. Ежъ Къалэри тарихым хэфэшт.

— А уахътэр шлэхэу къэ-сыштэп, — лугушлукълэу кълэу Гъазый. — Сэ джырэклэ пен-сием сыклонэу зызгъэхъазы-рырп...

Къэлэ Гъазый ихъатыркълэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» исобкор амал ыгъотыгъ иордан пачъыхъэм игвардейцэ къу-лыкълэу зэрихъырэ шъуашэр зыщылэ зэхум лыплъэнэу. Ар кълыхъэ-лэхъэ Иофру шыт, къэлэгъэн фае зэрэлэу кыныри. Мыхъыжъэу ухъумаглом зефа-пэ, шъуашэр пкъым кълэу шытыным ыналэ тырегъэты...

— Цыехэр мыш, Иордани-ем, джащ фэдэу Налшык шя-дгъэдыгъэх, — кытфелуатэ гвардием ипашэ. — Ташэхэр принцэу Алай изаказ хэхыгъэ-клэ хэкужъым кышагъэхъа-зырыгъэх, Мыекълуапэ шыщ художник лэпэлэсу Еутых Асе заказым игъэцэкълэн лъэшэу егугъыгъ. Абдалла игвардейцэ-хэм ятеплэ, ялэш-шъуашэхэр къэралыгъохэм япашэхэу дво-рецым рагъэблагъэхэрэм агъэ-шлагъо. Владимир Путинми ахэр ыгу рыхыгъэщтых...

Къэлэ Гъазый пачъыхъэм ирезиденцие кыты-гъэплыхъагъ. Унэ-хэм уарыхъэмэ плэ-гъурэ пстэури дахэ. Колоннэхэр, хру-сталам хэшлукълыгъэ люстрэшхохэр, су-рэтхэр — а пстэури Иорданием итарихъ шыщ пычыгъохэм, Хашимитхэм япэчы-хъэ династие яхы-гъэх. Пкъыгъо пэпчэ къэралыгъом, ащ ипа-щэхэм лытэныгъэу афырялэр къыхэшы.

— Мы залым къэ-ралыгъо приемхэр щэкълэ, — кълэуатэ Гъазый. — Илэси-тлукълэу узэкълэбжэмэ, Абдалла мыш щыри-гъэблэгъагъ Урысые

Федерацие и Президенты-гъэу Путинымрэ урысые деле-гациемерэ, а делегацие хэты-гъэх Адыгеимрэ Къэбэртэе-Бэлкъарымрэ япашэхэр. Мыщ аудиенциемерэ, мэфэклэ прием-хэр щэкълэ, къэралыгъо мэфэ-клэхэр щыхагъэунэфыкълых.

Караулым а уахътэм хэмы-тыгъэ ухъумаглохэр тилъэукълэ урамым кышчызэрэугъоигъэх,

ахэм нэлуасэ зафэтшынэу амал дгъотыгъэ. Цые дахэ зыщыгъ клэлэхэм чэзыу-чэзыу ацлэхэр къалэх: Хъатикъое Хъалид, Хъуран Хъис, Абдзэхэ Айман, Хъоршэ Хъалид, Джанхъот Самир, Абдзэхэ Анас. А лъэ-къуацлэхэм ашышхэр арабых, адрэхэр «къэгущылэрэ» лъэ-къуацлэх, адыгэм кыхэкълы-гъэхэу зэрэщытхэр кыкълэ-гъэтхыным фэшл аштагъэх. Адыгэ зэлэпкъэгъухэр пачъы-хъэм игвардие хэхъанхэу зэрэ-хъугъэр, якъулыкълэу зэрэклорэр къалонэу хъугъэп. Хъярдин агуригъэлугъ: икълэу къауа-гъэр.

Къэлэ Гъазый

Пачъыхъэм идворец щыд-гъэкълэу уахътэу агъэнэфагъэр ыклэм фэклугъагъ. Адыгагъэм урыгъуазэмэ, хэти тыкълэжъ-жын фаеу кытылугъэп, ау ланэм шайрэ коферэ кыте-хъагъэх — пачъыхъэм игвар-дие ипашэ гушылэгъу уахътэу тфыхыгъэр гъунэм нэсы.

— Къэлэпэн хъумэ, мыш кълэулыкълэу зыкълыштыхэрэр ахъщэхэу къэдгъэхъэным е-тын лъаплэ кълэтылэжъыным паеп, — ело Гъазый. — Тилэ-жъапклэ ащ фэдизэу инэп, фэ-гъэкълотэныгъэххэхэри тилэ-хэп, ау ташыщ нэгъырэ пэпчэ тятэжъхэм ялыхъужъ тарихъ илахъ горэ хэлъэу кызышъе-гъэхъу, ахэр сыд фэдэ чыплэ ифагъэхэми, шъхъэклафэ къа-зэрафашыштыгъэм тырэгъу-шхо. Тинахъыжъ лъаплэхэм шэн-хэбзэ дахэу тфыхахыгъагъэ-

хэр амал зэриклэ зэрэлыгъ-гъэкълотэштхэм тыпыл. Па-чъыхъэм иухъумагло, шытхъу-шхо зыпыл адыгэ гвардием хэтым истатус обществэм гъу-нэнчэу шагъэлъаплэ. Тэ, гвар-дием хэт пстэуми, лъэшэу ты-рэгъушхо адыгэ лъэпкъым ты-зэрышчышым!

Къэлэ Гъазый къэбэртэжъэм дэгъоу рэгущылэ, клэлиш ил.

— Зыгъэпсэфыгъо уахътэр унагъом шызгъэкълоныр си-клас, — ело ащ, — Адыгэ Ха-сэм Иофхъабзэу зэхышхэрэм сакълуалэ. Тичыгужъ шы-хъурэ-щышлэрэм зыфэсэгъэнэ-луасэ. Кавказым зэ нэмылэми сакълуагъэп, ау амал зэрэгъо-тэу сыклон симурад. 1998-рэ илэсым принцэу Алай гъусэ-хэр илэу, шыухэу Адыгеим зэ-клом, сэ адыгэ гвардием сы-рипэцагъэгоп...

Адыгэхэр арэгущых

... Гъазый машинэм тыри-цлэлэжыгъ, гъогу мафэ тыте-хъажынкхэу, адыгэхэм псауны-гъэ пытэ, шылэкълэу ялэнэу кытфэхъохъугъ. Тэ хъакълэ-щым тыкълэжыгъ.

— Мы клэлэу тызхъагъэ-хэр клэлэ дышлэх, ахэм лъэ-шэу тарэгущы, — ело Хэку-жъым. — Ахэм пачъыхъэр къа-ухъумэрэ кьодыеп, адыгэ шэн-хабзэхэр члэтымынэнхэми пы-лтых, адыгэхэм шытхъоу афа-лорэр агъэбэгъонми аналэ ты-рагъэты. Ащ фэдэ зекълуакълэ адыгэ лъэпкъымклэ мэхъанэ-шхо зэриэр къэпложынкхэуи ищылэгъэп.

Тизэлукълэу зэрэклугъэм лъэшэу ыгъэрэзагъ Хъярдин, ыгу кыгъэкълэжыгъэри бэ. Пачъыхъэм ишэщ зыдэщытыр кытыгъэлъэгъунэу рехъухъэ. Егъашлэми адыгэхэм шыхэр якласэх, яныбджэгъушлэх, а

хъайуан лухъэр зышхыгъ чы-плэм теклолагъ. Вольер хъо-опшаухэм шыгъэчъэшхэр аща-лыгъых, ахэр принцэу Алай иех, пачъыхъэм иадыгэ гвар-дие пае къэбэртэеш лъэпкъ цлэрылом шышхэу 15 фэдиз шалыгъ, ахэр дэхэ дэдэх, нэ-плъэгъур атепхын плэкълэ-рэр. Шэщым илэшхъэтетэу Шъхъалтыгъу Джыхъад нэлуа-сэ зыфэтшылъагъэмэ дэгъу-гъэба! Фотоаппаратом сылгъэ-лабэ, ау генералэу Хэкужъым сыкълэгъэуцэ:

— Умыгул, зэкълэри зэу зэ-шлэпхын плэкълыштэп. Мыщ джыри укълэлонэу ушхъагъу горэ уерл...

Ари гэрэп, Хъярдин. Тхэм дахэкълэ джыри тызлэуегъакл!

НЫБЭ Андор.

Сурэтхэм арытхэр: **пачъы-хъэм иухъумагло зефанэ; адыгэ гвардием шышхэр.**

ИСКУССТВЭМРЭ ЛӔХЪАНЫМРЭ

Тимузыкӕ Москва щызӕхыхы

Музыкальнӕ искусствэм фӕгъэхыгъӕ зӕлукӕгъу гъӕшӕгъонхӕр мы мафӕхэм Москва щӕклӕх. Урысыем икомпозитормӕ я Союз зызӕхыгъӕр илӕс 50 зӕрӕху-рӕм ехыылӕгъӕ концертхэм Адыгеим икомпозитормӕ аусыгъӕ произведениехӕр ащӕжъынчых.

Адыгӕ Республикӕм культурэм-кӕ и Министерствӕ иотдел ипа-щӕу Шӕуджӕн Бӕлӕ тызӕрӕщигъ-гъозагъу, Адыгеим икомпозитор-мӕ я Союзрӕ культурэмкӕ Мини-стерствэмрӕ пӕшорыгъӕшӕу зӕ-фӕхысыжъхӕр ашӕыхы, Москва щыклӕшӕт концертхэм тиресубли-кӕ зӕрахӕлӕжъщтым егупшыса-гъӕх. Тикомпозитормӕ аусыгъӕ произведениехӕр дискым тыратха-гъӕх, Москва нӕужым агъэхыгъӕх.

Урысыем икомпозитормӕ я Со-юз музыкальнӕ произведениехӕр

зӕригъӕпшагъӕх, дӕгъухэм анахъ дӕгъужъхӕр къыхыхыгъӕх. «Уры-сыем музыкӕмкӕ ипанорам» — джары зӕхӕшакӕхӕр Иофтхӕбзӕм зӕреджагъӕхӕр.

Хӕгъӕгум икомпозиторхэм аусыгъӕ произведениехэм захӕд-хэм Адыгӕ Республикӕм къыгъӕ-лӕгъуагъӕхэм ащыщхӕр зӕхӕша-клӕм къыхахыгъӕх. Хоровой ис-кусствэмкӕ Москва иконцерт къы-тыплӕ анахъ хӕхыгъӕм Урысыем икомпозитормӕ япроизведениехӕр тыгъӕгъазэм и 15-м щылуштых.

УФ-м ыкӕи Адыгеим искусствэ-хэмкӕ язаслуженнӕ Иофышӕшхоу Кӕыкӕ Хысӕ ипроизведение зӕ-хахъэм къыщырагъӕшӕт. Ткӕош Къӕбӕртӕе-Бӕлӕкъарым икомпози-тор цӕрылоу, АР-м искусствӕхэм-кӕ изаслуженнӕ Иофышӕшхоу Хъаӕлӕ Джӕбраил ыусыгъӕ про-изведениехэм ащыщхӕри Москва къызӕрӕщырагъӕшӕттыр лӕшӕу тигуапӕ.

Симфоническӕ музыкӕм пае Мос-ква дӕт унӕм Урысыем, Адыге-им, Къӕрӕщӕе-Щӕрджӕсым яна-роднӕ артистӕу, композиторӕу Нӕ-хӕе Аслӕан ипроизведениеу «Мӕфӕклӕ увертюрӕр» тыгъӕгъазэм и 20-м щылушт.

Тикомпозитормӕ аусыгъӕ произ-ведениехӕр «Ислӕамыем» е Адыге-

им исимфоническӕ оркестрӕ къы-ригъӕшӕтхӕп. Москва Иофтхӕбзӕр щызӕхыгъӕмӕ еклӕлӕклӕ гъӕ-шӕгъон къагъотыгъ. Урысыем иоркестрӕ цӕрыломӕ ащыщхэм тимузыкӕ къырагъӕшӕт.

Зӕфӕсым хӕлажъӕ

Урысыем икомпозитор-мӕ я Союз изӕлукӕ ты-гъӕгъазэм и 9-м къыщы-ублагъу Москва щӕклӕ.

Тиреспубликӕ ыцӕклӕ зӕхахъэм хӕлажъӕ Адыгеим икомпозитормӕ я Союз итхӕматӕу, тарихъ шӕны-гъӕхэмкӕ докторӕу, профессорӕу Къӕгъӕзжъ Байзӕт. Музыкальнӕ искусствэм зӕхӕкӕыныгъӕу щы-клӕхӕрӕм, лӕхъаным диштӕу ком-позиторхӕр усӕнхӕ зӕрӕфаем, нӕ-мыклӕми атегушылӕх.

Гандбол

Джӕнчатӕм фӕгъӕхыгъӕ ешӕгъухӕр

Урысыемрӕ Адыгеимрӕ язаслуженнӕ тренерӕу Джӕнчатӕ Султӕнӕ фӕгъӕхыгъӕ зӕнӕкӕокъухӕр гандболымкӕ Мыекъуапӕ щӕклӕх. Тольятти, Ростов-на-Дону, Красно-дар, Мыекъуапӕ акомандӕхӕу суперлигӕм хӕтхӕр зӕлукӕ-гъумӕ ахӕлажъӕх.

Зӕнӕкӕокъухӕм якъызӕлухын фӕгъӕхыгъӕ зӕхахъэм къы-щыгушылӕгъӕх Адыгӕ Республикӕм физкультурэмкӕ ыкӕи спортымкӕ и Комитет итхӕматӕ игуадзӕу Джармӕкӕо Юсыфрӕ АР-м гъӕсӕныгъӕмрӕ шӕныгъӕмрӕклӕ и Минис-терствӕ и СДЮСШОР идиректорӕу Хъаклӕмызӕ Аслӕанрӕ.

тетхырӕм ащыщыгъ. Адыгеим икомандӕ тыщемышӕрӕми, къыт-лӕыплӕштыгъ, гандболым ишӕф-хӕр къытфилуатӕштыгъ. Ишӕ-шлагъӕ тшыгъушӕрӕп, непи къыт-хӕтӕу тӕлыгъӕ.

Зӕлукӕгъухӕм якӕлӕххӕр

«Кубань» Краснодар — «Лада» Тольятти — 17:20.

«Адыиф» Мыекъуапӕ — «Ростов-Дон» Ростов-на-Дону — 25:33.

Ешӕгъухӕр гъӕшӕгъонӕу кӕуа-гъӕх. Тыгъуасӕ «Адыифыр» «Ла-дӕм» лукӕагъ. Зӕнӕкӕокъур неущ аухышт.

Сурӕтым итыр: **зӕнӕкӕокъум икъызӕлухыгъом Джармӕкӕо Юсыф къӕгушылӕ.**

Футбол. Кӕымӕфӕ ешӕгъухӕр

гъӕцӕклӕгъӕхӕр тигуапӕу къыхӕтӕгъӕ-щы, щысӕ атырахы тшӕоигъу.

Чыплӕу зыдӕштыхӕр

Апшӕрӕ купым хӕтхӕр

- МГТУ — 10
- «Мыекъуапӕ» — 6
- «Щагъдый» — 5
- «Тульскӕр» — 5
- «Динамо» — 3
- «Лада-Чыгушъхъ» — 2
- АРГ — 0.

Ятӕонӕрӕ купӕу «А»-р

- «Кавказ» — 15
- «Спортмастер» — 12
- ИФК — 9
- «Ханскӕр» — 5.

Купӕу «Б»-р

- «Дизайн» — 12
- МГГТК — 10
- «Газпром» — 9
- «Старт» — 7ю

Зичӕзыу ешӕгъухӕр тыгъӕгъазэм и 18 — 19-м стадионӕу «Юностым» щыклӕштых. Зӕлукӕгъухӕр сыхъа-тыр 10-м аублӕнхӕшъ, зӕклӕлӕыкло-хӕу клӕштых.

Сурӕтым итыр: **Михаил Суршко-выр ухъумаклӕм ӕклӕкӕыгъ.**

Апӕ итым къышӕнӕх

Стадионӕу «Юностым» итеп-лӕ дахъ, футбол ушӕшӕн-клӕ хъопсагъ. Мыекъуапӕ икӕымӕфӕ зӕлухыгъӕ зӕн-кӕокъухӕм ахӕлӕжъӕрӕ командӕхэм ухъазырыныгъӕ дӕгъу къагъӕлӕгъуо елӕытӕ зӕлукӕгъумӕ ясудыа шхъа-лӕу Пӕнӕшъу Мыхъамодӕ.

Шӕмбӕтым ыкӕи тхъаумафӕм командӕхӕр зӕрӕзӕдешӕагъӕхӕр зӕ-тӕгъапшӕх. Апшӕрӕ купым хӕтхэм якӕлӕххӕр бгъӕшӕгъонӕуи щытых. «Щагъдый» — АРГ — 3:2, МГТУ — «Лада-Чыгушъхъ» — 3:2, «Динамо» — «Тульскӕр» — 1:1.

Мыекӕопӕ къӕралыгъо техноло-гическӕ университетым иректорӕу, профессорӕу Блӕгбожъ Хъазрӕт шло-гъӕшӕгъонӕу зӕлукӕгъумӕ яплъы. Ащ зӕрилӕтырӕмкӕлӕ, МГТУ-м апӕрӕ Чыплӕр къыдыхын ыльӕкӕышт.

Михаил Суршковыр зӕнӕкӕокъум хӕлӕжъӕрӕ футболист анахъ дӕгъумӕ ащыщ. «Тульскӕм» ар хӕт, «Дина-мӕм» икӕӕлапчӕ ӕгуаор М. Сурш-ковым дидзи, пчӕагъӕр 1:1-у ешӕ-гъур аухыгъ.

Ятӕонӕрӕ купым хӕт командӕм

Обнародование

1. Обнародуется заклю-чение публичных слушаний от 08.10.2010 г. по проекту решения Со-вета народных депутатов МО «Ассоколайское сельское поселение» «О внесении изменений и дополнений в Устав МО «Ассоколайское сельское поселение».

Желающие могут оз-накомиться с текстом заключения на информа-ционном стенде в зда-нии МО «Ассоколай-ское сельское поселе-ние» по адресу: а. Ассоколай, ул. Колхозная, 14.

2. Обнародуется заключение публичных слушаний от 25.11.2010 г. по проекту бюдже-та МО «Ассоколайское сельское поселение» на 2011 год.

Желающие могут ознако-миться с текстом заключения на информационном стенде в здании МО «Ассоколайское сельское поселение» по ад-ресу: а. Ассоколай, ул. Кол-хозная, 14.

Глава МО «Ассоколайское сельское поселение» Р.З. ХАДЖАЛДЫЕВ

Нӕкӕубгъор зыгъӕхъазыры-гъӕр ЕМТӕЫЛӕ Нурбий.

Зӕхъышагъӕхӕр:
Адыгӕ Республикӕм и Къӕралыгъо Совет — Хасӕр, иминистрӕхэм я Кабинет

Къылдыгъӕкӕырӕр:
Адыгӕ Республикӕм лӕпкӕ Иофхӕмкӕлӕ, ӕкӕыб къӕралхэм ащыспӕрӕ тилӕап-кӕгъӕхэм адырӕлӕ зӕпхыныгъӕхэмкӕ ыкӕи къӕбар жъу-гъӕм иамалхэмкӕлӕ и Комитет
Адресыр: ур.Кре-стьянскӕр, 236

Редактор шхъаӕлӕр

ДӔРБӔ ТИМУР

Редакциер зылдӕшылӕр:
385000,
кӕ. Мыекъуапӕ,
ур. Первомайскӕр,
197.
Телефонхӕр:
приемнӕр:
52-16-79,
редактор шхъаӕлӕм иапӕрӕ
гуадзӕр:
52-49-44,
редактор гуадзӕр-пшӕдӕкӕыжъ зы-хыырӕ секретары:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-гъӕр:
Урысые Федерацием хӕутын Иофхӕмкӕлӕ, телерадиокъӕтын-хэмкӕлӕ ыкӕи зӕлы-ӕсыклӕ амалхэмкӕлӕ и Министерствӕ и Темыр-Кавказ чыплӕ гъӕлоры-шӕлӕл, зӕраушыхъа-тыгъӕ номерыр
ПИ №10-3892

Гъӕзетым къыхиу-тыхӕрӕм мышъып-къагъӕу къахафӕ-хӕрӕмкӕлӕ къӕзыт-хыгъӕхэм пшӕдӕ-кӕыжъ ахы. Къа-тхӕхӕрӕмрӕ гъӕзе-тым шылажӕхӕр-рӕмрӕ яеплӕыклӕ зӕтемыфӕн ыльӕ-кӕышт. Гъӕзет-еджӕхэм къыт-фагъӕхыӕр тхы-гъӕхӕр зӕхӕтфы-хӕрӕп ыкӕи къӕ-зытхыгъӕхэм алӕклӕдгъӕхъа-жыыхӕрӕп.

Зыщыхаутырӕр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кӕ. Мыекъуапӕ,
ур. Пионерскӕр,
268

Пчӕагъӕр
4668
Индексхӕр
52161
52162
Зак. 3396

Хӕутыным узщыклӕтхӕнӕу щыт уахътӕр
Сыхъатыр 18.00
Зыщыклӕтхӕгъӕхъ уахътӕр
Сыхъатыр 18.00